

Q. D. B. V.

De

PRIVILEGIIS SEPULCHRORUM,

*CONSENSU MAGNIFICI JCTORUM
ORDINIS,*

SUB PRÆSIDIO

VIRI

*NOBILISSIMI, CONSULTISSIMI, EXCEL-
LENTISSIMI*

DN. CHRISTIANI KLENGELII,

J. U. D. PAND. P. P. CUR. ELECT. CONSIST.

ECCL. SCAB. ET FAC. ASSES.

DN. PRÆCEPTORIS AC PROMOTORIS

SUI SUMME VENERANDI,

PUBLICE DISPUTABIT

MICHAEL FRIDERICUS LEDERERUS,
WITTEBERG. SAXO.

*IN AUDITORIO JCTORUM AD D. JANUARII
ANNO M. DC. LXI.*

WITTEBERGÆ,

*Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
ANNO CL. I. C. LXIX.*

iss. jur. civ.

472, 14

СИНОГИ

МОСКОВСКИЕ

СИНОГИ ВЪ МОСКОВѢ

ОТЧИСЛЕНІЯ

АКЦІОНЕРНОГО КОМПАНІІ

СИНОГІ ВЪ МОСКОВѢ

СІЧНЯ 1923 року

СИНОГІ - АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ

I. N. 7.

I.

HVolvendis omnium seculorum historiis aliquantulum modo temporis qui consumserint, Antiquitatis, varios à diversis modos sepeliendi ritusque fuisse servatos populis, testimonium allegare possunt infucatum. Conversa potissimum in cineres mortuorum fuisse cadavera, testantur rerum antiquiorum Conditores; Non tamen uniformibus ab omnibus in cadaveribus effrendis adhibitis solennitatibus. Eas hic recensere propositi haud expostulare sentisco rationem, cum cojusvis Veterum replicantis monumenta oculis seiphas quasi ingerant, & aspectandas coram præbeant. Sufficere pro ratione existimo, ipsum concremandi modum penes antiquos usitatum paucissimis demonstrâsse. Neq; enim ullum fore, opinor, vi- tuperio me exinde dignum judicatum, quasi acutissimo- rum Historicorum, qui tradendis posteritati Veterum ritibus nunquam satis laudabilem navârunt operam, scripta hac recollectione violare sustinerem. Cum illorum vestigiis insistere nunquam turpe judicatum; præprimis qvoniam hodiernæ Religio sepulturæ quasi ex adverso posita inde eò majorem ac illustriorem acceptura sit splendorem ac gratiam. Pyram itaq; dignitati honoribusq;, qvibus mortuus in vitâ defunctus, convenientem, modò majorem modò minorem exstruere solebant Antiquorum nonnulli Gentiliū: Cypressō eandem circumdantes teturum conflagrantis sic avertendo corporis odorem. Rogoq; hac apparatō ratione Cadaver demortuum in cineres resolvendum funerum Ministri, Pollinatores dicti, igne admoto imposuere; Allatis interim ad augendam eò citius & promovendam

A 2

ignis

ignis flammam aridis lignis aliisque materiis ad creman-
dum præ cæteris aptis. Imò horrenda istorum temporum
diritas eò processit fastigii, ut non modò eqyos, canes, a-
liaq; à defuncto ætatem adhuc agente animalia qvam ma-
ximè dilecta igni immiserint, sed seipso insuper acerbissi-
mum forsitan secus haud lenite valentes dolorem, in flam-
mam dederint præcipites. Pravæ hujus consuetudinis Ty-
rannis Græcos præprimis & Æthiopes teste *Alexandro ab Alex. lib. 3. Gen. dier. c. 7.* tenuit, qvâ Regis sui, humanis sub-
tracti rebus, mortem, impensis deplorari haud posse pu-
tabant, qvam si conjunctissimi Regis proprietum Carnifi-
ces effecti corporum, apertissimum condolentiæ suæ dede-
rint indicium. Nec minus ab illâ agitati Galli, qui servos
Clientesque tantò Dominis Patronisque obstrictos existi-
mârunt obseqvio, ut unâ cum hisce defunctis eadem pyram
vitam cum morte permutare necesse habuerint.

II. Pestifera tandem hæc consuetudo tam altè pene-
travit, ut præter alias Gentes, quæ, nescio quô colore, eam
irrumpere sunt passæ, in victrice etiam rerum Gentiumq;
Republ. Romanâ non exigua pededentim egerit radices.
Qvamvis enim ab ortu Urbis pravis illis reliquarū Gentium
moribus vitiliter obluctantes Romani, hominum cadave-
ra non cremare, sed humo injecta contegere conservâre.
Argumento ab eo deducitur, quod Numæ Pompili corpus in
arcâ lapideâ post multa secula à Cneo Terentio in Janiculo
inventum, antiquissimarum Scriptores historiarum literis
consignarunt. Qibus suffragari videtur *Cicero l. 2. de LL. Mi-*
bi qvidem, inqviens, antiquissimum sepulturæ genus id fuisse vide-
tur, quô apud Xenophontem Cyrus utitur, redditur enim terræ cor-
pus, & ita locatum ac situm, quasi oportento matri obducitur. Eo-
demq; ritu in eo sepulchro, quod procul ad fontis aras, regem no-
strum Numam conditum accepimus, genetemq; Corneliam usque ad
memoriam nostram bac sepulturâ scimus esse humatam. Ferventi-
bus tamen deinceps omnibus circum circa belli cladibus,
mores etiam in deterius ire cœperunt. Mortuorum exhinc
ca-

cadavera s̄epissimè eruta, exposcebant qvafī, ut Romani in recuperandâ humatorum qviete, non minimum ponerent operæ. Honestatis itaq; & pietatis necessitate compulsi, defuncti ut cremarentur, speciali sanciverunt decretō. Unde primum Cornelium Syllam Dictatorem decedentem, ut corpus ejus cremaretur, supremā cavilē voluntate testatur *Plinius* l.7.c.54. & *Alex. ab Alex.* l.3. *Gen. dier.* c.2. Cujus ultimo deinceps ex asse satisfactum desideriō, dum ipse in campo Martio exustus & sepultus est. *Forster. hist. Rom.* l.1. c.26. n.71. Neq; ve aliam, qvā commotum Syllam, annotant Historici rationem, qvam qvod ipse C. Marii, cui se vivus opposuit, corpus & ossa eruta, in aqvam transferri curaverit. Veritus itaq; talionis legem, cadaver ejus potius cremari, qvam parili affie i voluit ludibrio. Ab hoc igitur tempore morem cremandi cadavera defunctorum penes Romanos inolevisse, haud improbable est. Durante eā usq; ad Antoninos Imperatores, qvorum temporibus revocata censetur consuetudo, corpora humo condendi, antiqva. Thaleti uni ex Græciæ Sapientibus adscripta, qvi doctrinam, omnia ex aqvis constare, professus, ad promovendam cadaverum eò citius dissolutionem, terræ ea mandanda existimavit. Neq; tamen hodienum illæ Paganismi tenebræ depulsæ penitus: Reliquias eatum in provinciis præcipue Orientalibus reperire habemus. Qvibus Incolæ illarum pleriq; ita obcœcati, ut non modò demortuum hominem, sed, si fortassis uxoratus extiterit, ipsam insuper viduam cum cadavere mariti vivam cremare morishabeant. Oculare nobis adeoq; infallibile perhibet testimonium Nobiliss. *Dn. Job. Albert. à Mandelslo in Itiner. Orient.* l.1. c.23. qvostdam in India Idolorum Cultores tam vanis superstitionum præstigiis fascinatos, ut non tam consuetudinis introductæ imperio, qvam Religionis instigati fervore vitam viduæ defuncto marito superstiti, famā intendentî servare illibatam condonari non posse existimarent, quasi unius morte alterius qvoq; terminari vitam necesse sit. Qvod si mortis fortè pertimescens cruciatum, cum mariti cadavere concremari noluerit, fama ejus valdè laborare incipit, atq; ve honesto-

rum sibi imposterum cavere necesse habet consortio. Etsi vero cum Dn. à Mandelslo in c. 38. in fin. (Cui tamen omnino fidem puto tribuendam) illum cremandi morem ab Ethnicis in tota observari India dicere nolim, eam tamen penitus exspirasse sine ulla vix asserere possem absurditate. Illi Gentiles sibi hanc fingunt rationem, quasi animæ igne purgatæ in alia animalia transmigratione non opus habeant, sed confessim in Orbem lætitiis ac svavitate refertum transeant: Hæc opinio et si à Christianis omnino ut superstitiona impiaq; explodatur, plus satis tamen indicii præbet, illam consuetudinem etiam in novo Orbe nondum penitus desissit.

III. Sed haec tenus de moribus paganorum cremandi mortuorum cadavera dixisse sufficiat. Aliam in locis Christianæ præcipue Religionis luce illustratis recipiendorum formam mortuorum videre licet introductam. Morem videlicet ab ipsis Ecclesiæ primordiis terrâ humandi Cadavera ad hodierna usque tempora laudabili semper Christiani servarunt constantiæ. Neque alium vel naturali rationi vel Christianorum magis convenientem puto pietati. Humanæ eqvidem imbecillitatis memores, naturam quasi inculcare hominem humo procreatam eidem reddendum, testantur, ut sic sponte solverent debitum, quod alioqui vel ab invitis reperit natura H. Grot. de f. B. & P. lib. 2. c. 19. n. 2. Nec ipsum aliud importare videtur nomen, quam hominem ab humo originem trahere, & ad suum reversurum esse principium. Id quod Sapientiores etiam Ethnicorum haud ignorasse, Euripides testatur, qui Gentilis quidem, rectissime tamen canit:

Jam finite terræ mortuos gremio tegi
Res unde quæque sumserat primordium,
Eo recipitur: Spiritus cælo redit
Corpusq; terre: jure nec enim mancipi:
Sed brevis ad ævi tempus utendum datur
Mox terra repetit, ipsa quod nutriverat.

Nec vulgares, dixerim, nobis subjici hac ratione stimulos & faces ad subducendam eò perpensius animis nostris imbecillitatem ex ortu & abortu prominentem. Si quidem ex terra
com-

compositos terra excipit, exceptis alimenta subministrat, tamq; diu sustentat largissimè, donec divinâ avocatos prouidentiâ suo novissimè recipiat gremio. Verùm si hæc latiori examinare sustinerem operâ, vereor, ne Lectori benevolo reprehendendi præberem occasionem, me propositi excessisse fines. Prædicta, modò qvi seriâ secum reputârit aestimatione, facilè approbaturum confido hodiernum circa mortuorum cadavera introductum modum, quo ea in certum aliquem inferre solemus locum, qvi communi in jure nostro vocatur *Sepulchrum*. Ad cujus privilegia & jura, qvibus mirificè à Legum nostrarum & canonum reperio dotatum liberalitate, antequam progressum faciam, si qvædam de naturâ ejusdem in genere præmitterem, me operam haud lusurum, nec rem Lectori spero facturum ingratam.

IV. In originem vocabuli *Sepulchri* mihi primò *Ulpiani* in lib. i. de *Just.* & *jur.* vestigiis insistenti investigandum. Illas haud approbandas judicarim allusiones, qvibus vel à seorsim & pulchrō propter recordationem doloris, vel à semis & pulchro, qvia superficie pulchrum, intus ossibus plenum est, vel qvod sine re pulchram sit, vel qvod ibi sine pulsu sint, i.e. mortui, vel à separando, qvod illic animæ à vivis separantur. Simpliciorem illam cujusvis arrisuram spero palato qvâ sepulchrum à sepeliendo deducere amant originum latinæ lingvæ Perscrutatores. Sicut simulachrum à simulando, lavacrum à lavando derivari nemo ignorat, modò familiarem sibi reddiderit sermonem latinum. Neque tamen hic acqviescendum, ulteriori potius inquirendum operâ in originem vocabuli *sepelio*. Diversos hic diversæ reperio derivationis suffragatores. Aliis à verbo *sepelio* illud deducentibus, illâ præcipue commotis ratione, qvod cadavera terrâ tanquam sepe aliquâ plerunq; circumdari soleant; Aliis à *polire*, qvod hoc denotationem verbi curare aut colere non infreqventer in se suscipiat. Verùm ne nosmetipso non modò decipiamus, sed alios insuper fallamus, notabilem illam sepulchri ab ipsa, ad extirpandam confusionem, sepulturâ subiectam differentiam. Æmulatus acutissimum alias *JCtum Paulum* in l. i. §. 19. w. ad *L. Falcid.*

Mar-

Marcelli suffragantem opinioni, funeris causam ab ipsa monumenti exstruione longè diversam judicantis, nec ita monumenti adificationem necessariam esse, ut sit funus ac sepultura. Hęc verba, prout jacent, de monumento quidem loquuntur, quin tamen ad sepulchrum etiam applicari possint, nil video, quod obstat: præprimis cum *Urianus* in l. 14. §. 3. π. de *Religios.* & sumt. fun. eandem ferè de Sepulchro habeat decisionem. Sepulchri itaq; nomine ipse locus, in quo demortui hominis cadaver reconditur, intelligitur, Sepultura autem ipsas exequias seu funus & solennitates in efferendo mortuo more cuiuslibet civitatis receptas denotat. Ego depositâ pro ratione temporis & aliis reliqtâ posteriori sepulturæ materiali sepulchri privilegia ac jura latiori digna judicavi pensatione. Ad eam verò anteqvam progrediar, absolvenda ipsius sepulchri nominalis, nec realis deinceps, quamvis paucissimis intacta relinqvenda definitio.

V. Non paucis reperio insignitum nominibus sepulchrum; Illa saltem h̄c annotâsse sufficiat, quibus ipsi usi sunt. JCti. Non raro in jure nostro occurrit vox *Monumentum*, quo tanquam generali nomine ipsum etiam comprehendi solet sepulchrum, teste *Florentino* in l. 42. π. de *Relig.* & sumt. fun. In cujus causam & originem h̄c inquirere placet. Etsi verò non diffitear, id quod ab *Hadriano* in l. 37. §. 1. π. d. t. positum est, regrediendum penitus non esse, dum monumentum à muniendo deducere videtur, quod causa muniendi ejus loci factum sit, in quo corpus reconditum est; Non tamen dissimulare possum, me sententia *Varronis* l. 5. de *lat. ling.* à monendo derivantis facilius subscripturum esse. Cum eam ipsi Eloquentiæ Principi Tullio in Epistolis haud displicuisse sciam. Sed ego, inquit, quæ monumenti ratio sit nomine ipso admoneor, ad memoriam magis spectare debet posteritatis, quam ad presentis temporis gratiam. Paulò accuratiōri etenim mente h̄ec reputanti in apri-
co videre est, hanc deductionem ipsi non modò vocabulo magis convenientem esse, sed ipsam quoq; nomini rem sic optimè respondere. Si qvidem monumenta propterea existimārim inventa, hodieq; usu servata, ut vitam, quam defun-
ctus

Etus egit honestati pietatique conformem, laudando extollere
queant. Memoriāqve ejus temporum consecratā pereanitati,
sera posteritas ad vitam rectē instituendam & emulandum de-
functi exemplum arcans quibusdam monitis & stimulis agite-
tur. Cum in monumento tanquam in speculo intueri coram
& contemplari habeamus, quæ decentia maximè & vitam or-
nantia imitanda; Quæ turpitudini contra sunt, & vitam deho-
nestant, fugienda summoperè & detestanda. Quale mollissi-
mo exstructum Sardanapalo monumentum refert *Strabo lib. 14.*
Omnes insuper prætereuntes à monumentis tacitè admoneri a-
pertum est, communem naturæ legem esse, qui cœpere, ali-
quando desituros esse, ac fata nullum planè ordinem, nec ullum
agnoscere discrimen. Græcam quoque perpendens vocem e-
gregiam latinæ cum græca lingua reperiet conspirationem. Quæ
id, qvod latina monumentum, μνήμα aut μνημεῖον appellat. U-
trumq; eandem effectu tenuis agnoscere originem ex eo patescit,
quod hoc immediate à μνήμῃ memoriā, mediatè à μνάῳ remi-
nisci facio, aut μνάουι reminiscor, commemoro, suum ade-
ptum sit nomen. Sed haetenus de primo, sepulchri synonymi-
co; Restat aliud, quod etiam synonymicam qvodammodo cum
sepulchro habet affinitatem. Non rarò in jure nostro fit men-
tio *Cenotaphij*, qvod naturâ ipsâ & progenie græcum est vocabu-
lum, & pro diversâ diversimodam scriptione & significatione
nanciscitur originem. Καινότερον enim si dixeris, à καινός no-
vus, recens, & τάφος vel τάφη, quasi novum sepulchrum, deri-
vari palam est. Secus, si κοινότερον scripseris, tunc enim à
κοινῷ commune, & τάφος, quasi commune sepulchrum, dedu-
ci constat. Sed in hisce duabus significationibus nullibi quantum
mihi quidem constat, in latioribus juris nostri libris usurpatur.
Aliud itaqve obtinet si κενότερον cum Florentino dicere malis,
ita enim à κενός vacuus & τάφος, quasi inane & vacuum sepul-
chrum compositum est.

VI. Cæterum utut hæc tria vocabula jam enarrata, facili
& non rarò confundi possint soleantqve negotiō. Accuratio-
res tamen subtiliori perpendentes æstimatione ea distinxerē
Imperatores & Jcti. Monumentum enim duplicem recipere vi-
detur significationem, priori generis obtinet vicem, tam sepul-
chrum

chrum quam cenotaphium sub se comprehendens ; Posteriori communem cum cenotaphio , distinctam tamen à sepulchro habet naturam . Uti s̄ep̄issimè in jure nostro usu venire solet , unum vocabulum duas suscipere significationes , ad quod confirmandum vel solam h̄ic adduxisse sufficiat adoptionem . Sepulchrum autem à monumento in specie sic dicto seu cenotaphio differre egregiè corroborat Florentinus in l. 42. π. de Religios. & sumt. fun. Monumentum generaliter esse rem memorie causâ impostorum proditam , in qua si corpus , vel reliquie inferantur , fieri sepulchrum : si verò nobile corum inferatur , erit monumentum memorie causa factum , quod Græci νεοτάφιον i. e. inane appellant . Non suâ destituta est subtilitate h̄ec Florentini sententia . A qua diversus non est Ulpianus in l. 2. §. 5. & 6. π. eod. apertissimè monumentum in specie sic dictum sepulchro contradistingvens . D. etiam Hadrianus in l. 37. §. 1 π. d. t. rescripto monumentum à sepulchro discriminat , monumentum sepulchri id esse constitutens , quod causa muniendi eius loci factum est , in quo corpus imponitum sit . Omnem plenius scrupulam cuiunque emergentem eximent ipsæ optiones titulive monumentorum . Quorum mentionem faciunt Alexander in l. 6. & Gordianus in l. 7. C. d. t. In illis Veteres prudentissimi non modò spatiū vitæ illorum , quorum corpora tumulis recondita jacent , accurrare ad calculos revocare , & annorum , mensum dierumque numerum , quem affecti sunt defuncti impingere conservare ; Sed statuas etiam , imagines columnas , pyramides ipsis superimposuere , quibus virtutes demortuorum & merita perenni sic facta commemo ratione ad posteros propagari , & ab obliuione vindicari existimabant . Nullus itaque dubito , quin D. Andrianus loc. all. verba illa , si ampulum quid adificari jussérit , veluti in circum portationes , de monumento tantum intellecta voluerit . H̄ec enim de sepulchro qui prædicare velit , juris nostri non satis recte percepisse putarim mentem , cum sepulchrū non denotet rē memorie causâ exstructam , sed ipsum in quem corpus aut ossa humana illata sunt locum . Hunc elegantissimè Ulpianus in l. 1. §. ult. π. de alim. & cibar. legat. vocat Sarcophagum , quem δοτὸς τῆς σαρκοδε carnē & Φάγωσθο , deductum Plinius l. 2. c. 96. appellat lapidem , in quo condita corpora quadragesimo die absuntur exceptis denti-

dentibus, cui contrarius est Chernites, qui cadavera à putredine vindicat. Postea autem etiam pro sepulchro usurpari cœpit, quod non tantum d. l. 18. & l. 37. π. de Relig. Et sumt, fun. demonstrant, sed Juvenalis quoque satyr. 10. de Alexandro canens testatur:

*Unus Pellaō juveni non sufficit orbis
Sarcophagō contentius erit.*

VII. Ex absoluta haec tenus nominali quivis facili realem confidere poterit definitionem negotiō. Mihi pro parte arri-det Ulpiani in l. 2. §. 5. π. de Religios. quod sit locus religiosus, in quo corpus ossa hominis condita sunt. Explanationem hujus & declarationem sequentes Lectori subministrabunt positiones. Divisionem interim hic subiecte lubet, cum plurimum forsan ad sequentis materiae solidiorem conducere possit cognitionem. Partitur autem sepulchra Causa in l. 5. π. d. t. in familiaria, quæ qvis sibi familiæque suæ constituit, & hereditaria, quæ qvis sibi heredibus quæ suis constituit. Quemadmodum enim cuique olim permittebatur ejusmodi extruere sepulchra, quæ tam heredibus quam aliis omnibus clausa penitus essent denegata, alium adhuc inferendi potestate. Id quod ex seqventi confirmatur inscriptione: IN H. S. SIVE LIBERTUS SIVE LIBER INFERATUR NE-MO: SECUS QVI FECERIT MITEM ISIDEM IRATAM SEN-TIAT ET SUORUM OSSA ERUTA ATQVE DISPERSA VI-DEAT. Briffon l. 7. formul. Ita nec ulli auferendum arbitrium, vel sibi suæque familiæ, aut heredibus suis sepulchrum constituendi. Prius itaque hujus divisionis quod concernit membrum, quando scilicet aliquis sibi suæque sepulchrum constituit familiæ, de eo rescripts Diocletianus & Maximianus in l. 13. C. de Religios. illud ad familiam etiam si nullus ex eaheres sit, non etiam ad aliam quenquam, qui non est heres, pertinere. Consentit Alexander in l. 4. C. d. t. Omnes itaque heredes et si extranei sint, nec ullò etiam cognationis jure sepulchrum constituentem attin-gant in eo habent jus sepeliendi. Per institutionem enim & aditionem totius vel partis hereditatis censentur esse in familia, quippe quæ omnes opes, omnia bona atque sic totum defuncti patrimonium quandoque denotare solet l. 195. §. 1. π. de V. S. i-ambique Gad. Hinc antiquus iste subortus loquendi modus famili-

am herciscere h. e. hæreditatem dividere, & familiæ emtor h.e.
totius hæreditatis emtor *Ulpianus in fragm. tit. 20. & tit. 28.* Posterius
cum priori in eo coincidit, quod sicut in familiari, sic etiam in
hæreditario omnes hæredes & successores sive ex testamento,
quoad minimam etiam partem, sive ab intestato, habeant jus
sepeliendi & mortuum inferendi. *l. 6. π. de Religios. l. 4. §. 21. π.*
de fidei commiss. libert. In eo autem discrepantiam aliquam resi-
dere reor, quod sepulchra hæreditaria ex persona primi consti-
tuentis aut acquirentis ad quoscunque transeat hæredes. Qvam-
vis etiam hæreditas illis ut indignis ablata, *l. 33. π. de Religios.*
vel restitu a sit *l. 42. §. 1. π. ad SC. Trebell.* nihilominus tamen se-
peliendi jus penes hæredes remaneat. Familiaria verò sepulchra
ad eos, qui in familia sunt, licet non sint hæredes pertinent. Et
sic jus sepeliendi in familiaribus sepulchris illi quoque sibi arro-
gare possunt, qui non sunt hæredes, modò sint in constituentis
familia; In hæreditariis autem nullis nisi hæredibus compedit.
Etsi enim *Ulpianus in lib. 6. π. de Religios.* illud etiam ex hæreda-
tis tribuat, hoc tamen nihil officit. Amittunt enim ex hæredati
jus filiorum seu succedendi tantum, humanitatis autem gratiâ
jus sepulchri retinent, cum naturaliter quasi liberis jura sepul-
chrorum adhærere videantur, & ipsi vivis adhuc parentibus
Domini istius juris sepeliendi fuerint habiti. Hæc explicatio non
displacet *Hilligero Donell: lib. 4. c. 1. lit: X.*

VIII. Sed haecenus materiam sepulchrorum in genere pro
instituti ratione prælibasse satis est; Jura jam aggressurus & pri-
vilegia sepulchri, merito inter ea primas dixerim tenere *Religio-*
nem, tanquam fœcundam reliquorum omnium Genetricem.
Quæ unde nomen fortita multis aliis, paucis mihi indagare pla-
cet. Disertissimus Cicerô *lib. 3. de natum Deor.* à relegendo de-
ducere amavit, quod religioni vacantes continuâ quasi ruma-
tione sacrarum literarum monumenta, & alia, quæ ad cultum
qvam maximè divinum faciunt, retractare & relegere soleant.
Discessum facit quoad hanc etymologiam à Cicerone La&tan-
tius *l. 4. de vera sap. c. 28.* cum nonnullis Ecclesiæ Patribus à reli-
gando religionem derivantibus, quia religiosus religionis quasi
vinculo obstrictus est & religatus. Neqve contemnendæ penitus
aliorum sunt allusiones, quibus vel à relegendo quasi reeligendo,
quoni-

quoniam omnis veræ Religionis Cardo in reeligendo fonte salutis consistit, vel *relegando*, quod per religionem mentes ab omnibus malis relegentur ac separentur cogitationibus & subsequentis actionibus, vel *relinquendo*, quod res religiosæ per sanctitatem quandam à communi hominum usu sint remotæ ac relatae, deducere voluerunt. Priores nomini omnium posterior nostræ magis arridet tractationi. Religio enim propriè reverentiam quandam & cultum erga Deum, seu tacitam denotat cogitationem, quâ mens humana Deum tanquam Creatorem omnium & Conservatorem colendum, invocandum & timendum esse statuit. Deinceps tamen ad alia quoque & sepulchra præprimis latiori extensum est vocabulum Religionis libertate. Quamvis enim in sepulchris nihil reperire habeamus quò Deus postulante religionis naturâ celebretur impensè & colatur, Antiquorum tamen superstitioni sepulchris tributam religionem imputant nonnulli: Quâ obcæcati impiâ sibi imaginabantur persvassione, animas humanas corpus tanquam temporarium egressas habitaculum ad Deos statim advolare, divinam sic induentes naturam. Continenti igitur & contento parilem tribuentes existimationem, sepulchrum etiam, quod eum qui ad superos jam transiens divinam creditus est participâsse naturam, reconditum continebat: Ut honor iste quem corpori præstarunt, ipsis etiam exhiberi videatur Diis. Nos quidem Evangelicâ illustrati luce & sic longè feliori imbuti doctrinâ hæc pietati minus judicamus conformia; Non improbè tamen cum Imperatore nostrô antiquam sepulchris concessam religionis appellatiōnem retinemus salvam, ut & hodiè ea nobis sint religiosa, quoniam ea continent corpora, quæ temp̄la erant Spiritus Sancti. Ut adeò sine aliquali læsi Numinis metu (quippe non minima religionis portio in metu consistit) ea violari haud posse existimandum.

IX. In quantâ itaque religione hoc sensu sepulchra fuerint habita, ex Veteris etiam Testamenti paginis exempla huc quam egregiè facientia laudari possent facile; Quanta alii semper populi sepulchra coluerint religione, quamque varias circa ea observarint ceremonias, omnium ferè testantur seculorum historiæ. Illorum saltem historicorum, qui gesta factaque populi

Romani literis vieturis tradidere posteris ; replicanti monu-
menta ultra desiderium apparebit, in primâ statim Reipubl. Ro-
manæ ætate sepulchra religiosa semper & inviolabilia fuisse æsti-
mata. Tarquinium enim Prisci Tarquinii Nepotem septimum
Romanorum Regem, præter cætera Regibus inusitata , quibus
omnem recti iustique legem conculcasse visus est, facinora , ea
propter quoque, quod sacerum suum sepelire prohibuerit , Su-
perbi nomine insignitum cum Livio testatur *Forsterus bift. Rom.*
lib. 1. cap. 12. Nec minus sepulchrorum religionem arguit Augu-
sti summi Monarchæ interdictum , quô ad evitandam sepulchri
sui violationem Julianum stupris nobilem in eô humari vetabat.
Leges demum quam plurimæ , quas ad religionem sepulchro-
rum servandam sancivere Romani, teste *Cicerone lib. 2. de LL.* id
affatiū testantur. Quantâ insuper Prætori vel alii , qui Juris-
dictioni præerat , semper asserta fuerit authoritas, alia juris no-
strī monstrant loca. Ut vocatus ab eô ex quacunqve causa ple-
num ipsi obsequium præstandò in jus venire necesse haberet, nisi
competentem pro Jurisdictione Jus dicentis multam incurrere
voluerit. Singulari tamen gaudent Privilegio justa mortuo non
modo facientes , sed etiam cadaver ad sepulchrum prosequen-
tes , ut ipsi in Jus vocati prætorio penitus prohibeantur edicto,
quô in Jus vocantes pænale 50. aureorum dare pollicetur Prætor
judicium l. 2. & l. pen. π. de in Jus vocando. Hic sanè inter alias,
qua Prætorem ad concedendam illam immunitatem commove-
rationes , & actus religioni nihil non censuerim tribuendum.
Religioni etiam sepulchri adscribere velim , quod in Nobilium
præprimis sepulchris lampades sapissimè accensæ reperiantur ,
oleo vel ejusmodi apparatæ liquore , ut perpetuum alere pos-
sint ignem. Sicut de tali sepulchro Patavii reperto ex Apiano
Mathematico testatur *Tiber. Decian. tract. crim. lib. 6. c. 49. n. 24.*
Egregium quoque hujus rei vestigium habemus in l. 44. π. de
manum : *Testam. ubi libertas in testamento sub eâ conditione ali-*
quibus relicta , ut in monumento Testatoris alternis mensibus
lucernam accendant , & solemnia mortis peragant Ex his itaque
& aliis quā plurimis in scrinio juris nostri repositis patescit
fundamentis , religionem à sepulchro vix separabilem plura &
maxima secum trahere jura.

X. Pro-

X. Proximam igitur abhinc vicem inter privilegia sepulchri occupat concessa cuique sepulchrum constituendi licentia, quæ tria mihi limationi perpendenda sicut operâ. Personam non per constitutionis sepulchri capacem, locum ad sepulchrum habilem, & modum constituendi legitimum. Cuilibet itaque privato propriâ sepulchrum faciendi autoritate jus est. Et ita egregiam sortitur discrepantiam sepulchrum tanquam res aliqua religiosa à rebus factis & sanctis. Etsi enim rebus sacris quoque in Jure I. o-
stro non in meritò tribuatur religio sicut in lib. 2. §. 19. π. nè q̄ d
in loc. publ. Ulpianus peculiare assignat privilegium loco sacro propter religionem; Quia tamen res sacræ aperiunt & in mediâ Deo sunt consecratæ hinc à potiori denominatio desumpta & propria ipsiis quoad speciem tributum nomen, quō sacræ sunt vocatæ, quæ nihilominus genere ipso sunt & renanent religiosæ. Ut vero Res aliqua efficiatur sacra, publica quædam solenni ritu à Pontificibus vel aliis, qui sacris præsunt, facta consecratio, ministeriisque divinis dedicatio intervenire debet l. 6. §. 3. l. 9. pr. §.
1. π. & 2. & §. 8. Inst. de R. D. Neque sanctam privatum efficer posse rem vele ex eo patescit, quod illius essentia ex aliquâ oria-
tur sanctione, quâ ab injuriâ hominum defenditur. Adeoque in hisce duabus rerum speciebus privato omne amputam est vo-
tum, concessa econtra cuilibet largiter rem efficiendi religio-
sam, seu sepulchrum constituendi potestate. Præsuppositis tam-
en terminis habilibus, quibus constituens sepulchrum, debet
gaudere dominio illius loci, in quod sepulchrum facere intendit.
Huic enim nullum objectum potest impedimentum, quod ipse à fa-
ctione sepulchri in proprio loco prohiberi queat. Exclusos itaque
planè extraneos velim ab isto constituendi sepulchrum in loco a-
lienno jure. Intelligo tamen hic per extraneos non tantum eos,
qui de nullo penitus jure in illo loco sibi gloriari queunt, sed
etiam, qui dominium quidem, etiam semiplenum, vel pro parte
tantum habent. Quale vel in proprietatis, quorum sola proprie-
tas est, ususfructus verò ejusdem alii consensus, vel fructuarius,
(de quibus ih seq.) qui solo exclusâ proprietate alicujus loci,
gaudent ususfructu, vel plenariis quidem Dominis, duobus tamen
loci communis pro indiviso existentibus, reperire licet.

XI. Pro-

XI. Proprietarius igitur sine consensu fructuarii aut alterius cui per istum locum servitus aliqua constituta debetur, illum efficeret nequit religiosum l. 2. §. 7. π. de Religios. Sicut enim alias proprietario denegata est potestas invitō fructuario vel ædes fructuarias altius tollendi, vel servitutem imponendi, vel alio modo formam rei fructuariæ mutandi l. 7. §. 1. π. de Uſufr. Ita quoque ob idenditatem rationis sepulchrum in loco fructuatio facere non potest proprietarius ne fructuarii conditio efficiatur deterior, aut libertati saltem utendi fruendi hāc ratione impedimentum aliquod afferri videatur. Patiuntur tamen hāc exceptionem in eo inferendo, qyrussum fructum legavit, si in aliud locum tam commode inferri non posse l. 2. §. 7. π. de Religios. Neq; fructuarius non requisito proprietarii consensu locum, in quo ususfructus ipsi concessus est, religiosum reddere potest. Ut enim fructuario quoad ædium qualitatis mutationem omnis adēpta est licentia l. 13. §. pen. π. de uſufr. ita ut meliorem etiam in certis casibus rem fructuariam facere prohibeatur l. 44. π. d.t. ne mutatio facta ipsi proprietario displiceat aut invitō solum ipso contingat; ita multò magis nō consentiente proprietario in illō loco sepulchrum constituere non poterit fructuarius, cum graviora forsitan inde emeri queant incomoda. Socios tandem quod concernit, qui pro parte, indivisā tamen domini inter se reputant, illorum alter altero resistente locum purum, sepulchrum faciendo, religiosum efficere nequit l. 6. §. 6. π. Commun. divid. Cum enim præcipua societatis in æqualitate consistant, alter socius altero invito loco communi, ad alienum destinando usum, abuti non potest. Ut moliente hoc ipsum unō socrorum alter prohibendo, tanquam in re pari, meliorem nunquam non adipiscatur conditionem l. 2. d.t. cum interdum prohibendi potius quam faciendi jus socio competit l. 11. π. si serv. vind. Dicta tamen Marcellus in l. 41. π. de Religios. favore religionis ad certum saltum casum restringere videtur, ut unus socrorum altero dissentiente sepulchrum facere non possit, si extraneus inferendus sit, secus si aliquis ipsorum socrorum. Hunc enim etiam cæterorum consensu neglecto in loco communi Jure sepeliri posse opinatur JCtus; maximè si aliis non suppetat locus, in quo ipse sepeliri queat. Neque ullum ex illâ sepulchri constitu-

constitutione ad alios socios retundare damnum opinor, quoniam illa terræ portio, qvæ propter religionem quasi amissa censerri potest, cæteris judicio communi dividundò resarciri debeat
l. 3. π. commun. divid. Sicut itaqve alijs exceptio firmare solet regulam, ita præter hunc casum jam enarratum socius absqve socii voluntate in loco puro sepulchrum constituere prohibetur. Consentientibus autem reliquis sociorum, unicuique horum sepulchrum faciendi potestatem utrâqve quasi manu largiuntur Jura nostra. Ita enim nullus eorum justam conquerendi prætendere habet causam, quâ conditionem suam ullo modo fateri queat factam deteriorem, quoniam illi, ex qvo præjudicium fortassis aliquod ipsi exsurgere poterat, consensum adhibuit. Et quod consensus in loco puro, id in loco religioni destinato concessa in Jure nostro operatur licentia, qvâ cuilibet sociorum permisum, etiam altero invito in eo sepelire & extraneum inferre
l. 6. §. pen. π de R. D. §. 9. Inst. eod. l. 6. §. 6. π. commun. divid: Quod enim alicui vi conventionis ab initio initæ, & potestate Juris concessum, illud deinde in vitis quoque cæteris socius facere prohiberi nequit, cum re istâ debito, ad quem destinata, utatur modò.

XII. Cæterum, ut alias ratihabitione consensus facto præterito accedens translativâ Juris fictione retrotrahitur ad initium actus, ut ipsa non alium plerisque in negotiis sortiatur effectum quam mandatum actum præcedens l. ult. C. ad SC. Maced. l. 60. π. de R. J. l. 56. π de Iudic. Ita quoque hic etsi ab initio ad faciendum sepulchrum in loco puro uni sociorum assentire morati sint cæteri, postea tamen, si nihilominus mortuus illatus sit, illam illationem ratam habeant, ratihabitio illa ad tempus, quô mortuus illatus est, retrotrahitur, ac si tempore illationis consensus fuisset interpositus. Atque hic est genuinus Marciani in l. 6. §. pen. π. de R. D. sensus, cui è diametro quasi contradicere videtur Justinianus Imperator in §. 9. inst. de R. D. ut quod ibi affirmativè, id hic legatur negativè. Commoti igitur exinde maximæ Jcti authoritatis Corfius ad d. l. 6. §. pen: Theophilus, Ægidius Hortensis, Borcholt, Wesenbechius, Antonius Contius, Hottemannus, Dn. Ludwel. & alii ad §. 9. voculam non expungendam existimarent. Holoander econtra, teste Vultejo ad d. §. 9. negativam

tivam *Marciano* J. Cto in d. l. 6. addendam esse voluit , ut utriusque negatio inserta sit textui. Sed medium non tantum ingrediunti viam semper judicavi tutissimam, sed correctiones quoque textuum detestandas maximopere & vitandas esse nunquam non opinatus sum. Unde cum *Gilberto Regio* 2. *Enant.* 4. *Hilligero ad Donell.* l. 4. c. 1. lit. M. *Crispino*, & *Vultejo ad d.* §. 9. utramque diversò tamen respectu defensum ire mallem lectionem. Ut, quod *Marcianus* in d. l. 6. §. pen. adscribit consensi & ratihabitioni , id *Justinianus* in d. §. 9. solum efficere posse innuit consensum. Qui si ab Domino ab initio appositus fuerit illationis mortui in locum purum alienum , inferentem omnino præstat securum. Adeò , ut, et si deinceps Dominus pænitentiâ ductus locum illum , in quo sepulchrum exstructum est , repetere sustinuerit , ac si propter dissensum suum succedentem illum efficere religiosum inferens haud valuerit , tamen locus iste remaneat religiosus , quamvis Dominus eam illationem ratam habere nolle. Unde sibi suæque , quantum puto imputare debet inconsideratiæ , quod ab initio consenserit , & sic quod semel placuit , ipsi amplius displicere non possit c. 21. de R. J. in 6.

XIII. Quamvis autem inferens mortuum in locum alienum invito Domino , eum non efficiat religiosum , uti hoc antea satis , prout , confido , deductum ; nihilominus tamen jus nostrum omnem omni penitus rescindere allaborans conquerendi occasionem , quam saluberrimum præterea Domino fundi subministrat remedium , quò instantis fortè damni in loco suo tempestatem dispellere possit. Neminem enim existimo inficias ire posse , aliquale saltem Domino loci illius hac ratione inferri damnum . Provisum itaque ipsi prætoriô largiter edicto , quò adversus inferentem actionem in factum istud intentare potest . Consecuturus illâ per pretium istius loci in quo sepulchrum factum vel ut tollat inferens demortuum illatum l. 7. pr. π. de Religione Religione tamen sepulchri , inferentis arbitrio derelictum esse nullus dubito , an pretium offerre , an verò locum in pristinum restituere statum velit , defuncto satis firmo ex l. 10. §. fin. π. de J. D. argumento . Majus adhuc favoris Religionis sepulchri hic latet indicium . Contra receptas enim & communes juris non modo naturalis , sed etiam positivi regulas in l. 11. C. de contrah.

contrah. emt. l. 16. C. dejure delib. dominus loci si inferens ad pretium
illius solutionem se praebat paratum , compelli potest ad vendendam istam loci portionem , ad vitandam omnino modo corporis sepulti inquietationem. Sicuti ex eodem quoque fundamento ad viam , quā sepeliens opus habet , Vicinus à Præside cogi potest pro justo præstandam pretio l. 12. π. de Religios. Sed in predictis directa locum occupat actio , utilis etiam datur adversus eum qui in arcam lapideam alienam mortuum intulit l. 7. π. d. t. Annotatione insuper hic dignum judico , hanc actionem cuique jus prohibendi habenti præter b. f. possessorem l. 2. §. 1. π. de Religios. competere. An autem socius contra socium , quem sine consensu alterius mortuum inferre non posse antea demonstratum , hanc actionem instituere possit propter apparentem textuum contrarietatem nondum firmiter decisum dici potest. Negare id videtur d. l. 2. §. 1. in fin: affirmare econtra l. 6. §. 6. π. commun. divid. In affirmativam descendere mallem cum Trebatio & Labeone ICtis. Commotus non modo d. l. 6. expressa , sed exinde præprimis , quod nullam in jure nostro positam reperire habeamus diversitatis rationem , quare socium ad hanc actionem tanquam incapacem admittere non debeamus. Cum socius neglecto sociorum reliquorum consensu & quæ pro extraneo sit habendus , ac usufructuarius respectu proprietarii aut contra , consensu alterutrius omisso. Ubi itaque eandem obtinere juris rationem videmus ibi etiam nobis invitatis eadem locum habere debet juris dispositio. Neque dicta lex 2. tantum roboris habet , ut me in negantium castra transfugam efficere valeat , cum ex ea nondum colligere potui Ulpianum negare socio competere hanc in factum actionem , sed potius quod iudicio communi dividendo agere posse , quod id , quod ipsi abest , aut si damnum aliquod in re communi datum factumque sit , se pulchrum constituens resarcire debet l. 3. π. commun. divid. Non tamen exclusa in factum actione , cum actio communi dividendo quandoque fortassis conducibilior esse posse. Sic in l. 39. π. pro socio Pomponius socio largitur actionem pro socio Qvis autem asserere auderet , ICtum ibidem eō ipso quod illam socio tribuit actionem pro socio , exclusam voluisse in factum actionem? Parili ratione etiam mentem Ulpiani existimo explicandum

dam. Silentio tandem haud prætereundum, hanc actionem in factum eō quoque gaudere privilegio, quod non saltem hæredi, sed etiam in hæredem competit l. 7. π. de Religios. Elegantem subnectit rationem Cajus in l. 9. π. eod. quod scilicet pecuniariæ quantitatis ratio in eam ducatur, & ita perpetuò tanquam rei persecutoria duret.

XIV. Sicut autem Domino fundi contra illum, qvi jure inferendi destitutus nihilominus mortuum intulit, sufficienter providerunt Legumlatores; Ita nec illi minus, qvi jus inferendi habens, prohibitus tamen ab aliquo aut impeditus, quo minus mortuum inferret, ut in alium inde mortuum inferre coactus fuerit locum, via ad jus suum conseqvendum & illibatum retinendum aperta est. Duplex ipsi, sepulchri religione, ad manus est remedium, qvodcunqve elegerit, eligentis proprium erit. Arbitrio nempe inferentis relictum, an actionem in factum adversus prohibentem intentare, an verò interdicto de mortuo inferendo uti velit l. 9. π. de Religios. Tendit autem prior actio ad interesse, qanti scilicet interfuerit inferentis prohibitum non esse d. l. 9. In cuius computationem venit loci, in qvem intulit, vel conduci merces, vel emti alieni, aut etiam proprii, puri tamen, qvem nisi coactus fuisset, nunquam fecisset religiosum, pretium & impensæ, quas alias facere non debuisset. Sin verò prohibitus inferre, injuriam factam ab impediente aut prohibente nō tam vindicare, qvā arcere, & ipsi recta facto resistere velit, parata ei ex officio prætoris præstò est executio, duplice exhibens effectum, I. in inferendo & sepeliendo consistit mortuo, qvo Prætor severè interdicit, ne vis fiat illi, qui mortuum eō loci inferre & sepelire vult, quo inferendi & sepeliendi jus est. l. 1. π. de mort. infer. Et hoc interdictum quoad effectum ab actione in factum priori in eo discrepare videtur, qvod per illud ipsum removeamus impedimentum, qvo prohibitus in loco debito sepelire, hāc verò neglecto obstaculo ipsum acquirimus interesse, postqvam in alium coacti sumus inferre locum Causam hujus interdicti impulsivam non tantum ponerem religionem cum ul piano in l. 1. §. 6. π. de mort. infer. hinc etiam in l. 2. §. 1. π. de interdict. vocatur interdictum de religione; sed etiam publicam juxta, vi l. 43. π. de Religios. ac privatam utilitatem, ne scili-
cer

cet illi, cui Ius sepeliendi competit, aliqua inferri censeatur injuria erg. l. 28. π. de Religios. in fin. Atque hoc interdictum adeo extensum à Legumlatoribus, ut contra impedientem non tantum & prohibentem, sed in itinere arcentem detur l. i. §. 1. π. de mort. infer. Imò inferenti quoque via prohibito, qvæ ipsi in eum debetur fundum, in quem inferre intendit. competit, d. l. i. §. 3. II. in sepulchro ædificando, qvod malè nonnulli cum priori confundunt, cum Prætorem ea duo distincta voluisse ex eo constet, quod in diversis ea collocaverit locis. Diversum etiam illa duo interdicta habent Scopum, prius ad removendum illationis impedimentum, posterius ad vindicandam ædificandi sepulchrum in loco ubi alicui jus est, licentiam. Effectu tamen nihil omnino discrepant, cum posteri⁹ non sec⁹ ac prius interdictum sit prohibitorium, verbis à Prætore propositum prohibitivis, ne vis inferatur extruenti sepulchrum in eo loco, in qvem jure mortuum inferendi gaudet. l. i. §. 5. π. de mort. infer. Et hujus etiam interdicti causa religio ponenda est, cujus interest, ut sepulchra ædificentur l. i. §. 6. π. d. t. Injeclô hac ratione illorum improbitati frenô, qui sepulchra exstructuris qvoquo impedimenta modo objicere allaborant. Neqve is solum contra hoc edictum peccat, qui ipsi ædificationis actui molitur obstacula, sed etiam qui impedire pro viribus studet, quo minus materia ad ædificandum idonea convehi aut necessarios ad op⁹ conficiendum opifices convenire curare possit ædificaturus d. l. i. §. 8. Ex quibus prono quasi alveo fluit, hoc edictum etiam refecturos sepulchrum vetus collapsum tueri & defendere contra impedientem d. l. i. §. 9. Pontificis tamen consensu prius explorato, quatenus salva religione reficiendi operis desiderio medendum sit l. ult π. d. t.

XV. Sed huc usqve de personarum sepulchrum constituentium habilitate; Perpendendus nunc sifitut locus ad sepulchrum idoneus & capax, qui est pars fundi seu area ædificio vacua l. 60. π. de V. S. Rem enim tantum immobilem ad sepulchrum aptam esse ex eo constat, qvod ipsa non modo sepulchri conditio & natura aliud vix admittere videatur, sed ipsum etiam Jus nostrum alterius rei ad sepulchrum aptæ, qvam loci nullam faciat mentionem. Sicut autem alias loci vocabulum de rebus tantum prædi-

catur immobilibus l. 4. in fin. π. de act. empt. l. 4. π. si servit. vind.
sic etiam h̄ic loci nomine in §. 9. Inst. de R. D. & l. 6. §. 4. π. cod.
alia res quam immobilis venire non potest. Hinc etiam humare
idem est quod sepelire, qvia in humum, tanquam rem immobi-
lem, mortuorum inferuntur cadavera. Capsæ igitur in quibus
ad tempus recondi solent mortuorum corpora, ob hanc quoqve
rationem hinc excluduntur, nec religiosæ unqva fieri possunt.
Donell. comm. Jur. civ. l.3. c.1. Licet autem aliàs locus non solum
id, in quô consistimus, sed etiam totum ejus ambitum denotet,
quod ante & post, ad dextrum & sinistrum, supra & infra est, uti
ex aliis egregiè dedit *Gædd. ad l. 60. n 2. π. de V. S.* Hic tamen
strictiorem quodammodo assumit naturam, ut per illationem
mortui non totum fundi spatium, sed illa tantum pars, quam Ca-
daver occupat, religiosa efficiatur l. 2. §. 5. π. de Religios. Quare ad
meliorē & accurationem, quantum puri relictum sit loci, scien-
tiam certa h̄ec sepulchro inscribebatur formula: IN FRONTE
PEDES TOT, IN AGRUM PEDES TOT. Cujus mentionem
satis distinctam facit *Horatius lib. 1. serm. sat. 8.*

Pantolabo scutræ, Nomentanoq; nepoti,
MILLE PEDES IN FRONTE TRECENTOS, CIPPUS IN
AGRUM

Hic dabat:

Hæc verba Briffon: lib. 7. formul: & Gothofred. ad d. 2. §. 5. ita expli-
cant, ut IN FRONTE significet latitudinem, IN AGRUM,
denotet longitudinem. Atqve hisce nullæ apud Veteres fre-
quentiores fuere formulæ, cum quasi notæ extiterint & signa,
quæ certiores facere poterant Dominos fundi, quo usque hic per
illationem factus fuerit religiosus locus nè absque ullâ necessitate
alicuius fortè fundi portionis amitteret dominium. Exinde fa-
ctum putarim, ut sepultis humani corporis ossibus & reliquiis in
diversis locis, non omnia loca fiant religiola, nec in quolibet il-
lorum constitutum sepulchrum, sed principalis saltem hominis
pars nempe caput, quô qualis cujusque sit imago cognosci po-
test, hic in considerationem trahitur, ut ubi illud jaceat huia-
tum, sepulchrum dicatur exstructum, reliquis locis puris rema-
nentibus, etsi reliqua ibi recumbant membra l. 44. π. de Religios.

Egregi.

Egregiam J^Ctus supponit rationem, quod una (Holoander legitimus) Sepultura p^lura efficere non possit sepulchra.

XVI. Eleganter hunc textum l. 44. π. de Religioſ. Docto-
rum nonnulli ad delicta quoque potissimum ad homicidia proraga-
re conantur. Ut ad eum delicti cognitio pertinere debeat in cu-
jus territorio repertum est occisi caput. Sed nollem ego a præ-
stantia partis ad delicti argumentari cognitionem; cum homi-
cidium ex homicidæ delinquentis, non trucidati personâ judi-
carim aſtimandum. Sapissime autem in confinibus diversorum
territoriorum accidere quotidiana testatur experientia, homici-
dam in alio perpetrasse delictum territorio, in alio occisi jaccere
caput. Illi itaque delicti potius tribuerem cognitionem, in cu-
jus territorio deliquit homicida. Rescriptum enim Divorum Se-
veri & Antonini vix aliud admittit, quam ibi aliquem plecen-
dum, ubi delictum commisum l. 3. pr. π. de re milit. Executio au-
tem pænæ cui concessa, cognitio multò magis præcedanca com-
mittenda erit, in his terminis, alias fit sapientius, ut quis nudus sit
rerum judicatarum executor. Illi verò exequendi licentiam a
Jure nostro tributam in cuius territorio perpetratum probatur
delictum, non autem ubi occisi aliquod reperitur membrum ex
dictis jam demonstratum; meritò itaque & cognitionem ipsi exi-
ſtimarim non denegandam. Cum ipse delinquens non jurisdi-
ctionem ejus in cuius territorio reperitur principale occisi mem-
brum, sed illius potius in cuius finibus commissū homicidiū, delin-
quendo prorogarit. Et quamvis alibi captus sit delinqvens, Jus ta-
men avocandi judici loci illius, in quo factum homicidium, non
ex alio permisum confido fundamento, quam quod huic soli
ceteris paribus delicti competat cognitio & executio. Ita qui-
dem, ut de Jure civili, secundum quorundam opinionem nec Ju-
dex domicilii nec originis crimina extra propriū commissa terri-
torium punire posse V. Covarruv. pract. qvæſt. c. II. n. 6. In suffici-
entem igitur illam ex d. l. 44. aſtimarim argumentationem, quod
ubi principale hominis occisi repertum sit membrum, illius quo-
que Judici cognitionem esse tribuendam. Ex quibus autem con-
jecturis, præsumtionibus & circumstantiis probari posse, in
cujus territorio delictum commisum, si forte de illo nondum sa-
tis constet, alibilatius edocetur locorum. Hæc saltem ad melio-
rem

rem d. l. 44. explicationem & intellectum tanquam ~~cu~~ ~~magis~~ in-
texere placuit. Adeatur Joh. Wurmser. Exerc. Jur. Publ. 3. in
Corollar. p. 136. qui utriqve domino , in cuius terri-
torio & occisi caput & inferior pars cum pedibus jacent, permit-
tens cognitionem, dum ex l. i. & Auth. C. ubi de crimin. Citat
ibi de delicto agendum, ubi perpetratum est mecum omnino
facit.

XVII. Consideratō hactenus habili ad sepulchrum loco, re-
ctâ quasi viâ ordinis ratione sic expostulante subsequitur modus
constituendi legitimus, qvi præcedentium ope cuivis in aprico
videre est. Per illationem videlicet cadaveris sepulchrum con-
stituitur. Sola igitur destinatio haud est sufficiens ad sepulchrum
constituendum, sed realis omnino desideratur mortui illatio.
Quapropter occasione datâ operæ pretium exigere puto, - nè illa-
lam hīc intactam relinquerem controversiam : *An monumenta*
quoque vel Cenotaphia iisdem gandeant privilegiis & juribus, quibus
sepulchra? Affirmativæ quin subscriberem sententiæ, ex eo non
tantum facile commoveri possem, qvod non exigua antiquis ho-
rum etiam cenotaphiorum fuerit veneratio. *Suetonius enim in*
Claudio c. 1. testatur, exercitum honorarium Druso Claudi Patri
*excitasse tumulum, circa quem deinceps statu die milites decur-
reabant, Galliarumq; civitates publicè supplicabant. Sed Virgilius*
etiam 3. Aeneid. non abjectum hujus rei subministrat indicium,
ita canens:

Progreder portu, classes & littora linquens,
Solemnis tum forte dapes, & tristitia dona,
Ante urbem in luco fasti Simeontis ad undam,
Libabat tineri Antromachæ, manesque vocabat :
Hectoreum ad tumulum, viridi quem cespite inanem,
Et geminas causam, lachrymis sacraverat aras.

In qua etiam sententia reperio *Marcianum ICTum in l. 6. §. fin. w.*
de R. D. Neque adeò gloriösè venditari posse videtur D. Fratrum
*rescriptum in l. 7. π. eod. quo Cenotaphium haud Religiosum es-
se adstruere annixi sunt. Temporis enim ratione repugnante*
per rerum naturam D. Fratres à Marciano diversum sentire non
potuisse vel ex eo evinci potest, qvod Antoninus Philosophus &
Aurelius Verus (qui h. l. per Divos intelliguntur Fratres) mul-
tos

tos ante Martianum vixerint annos. Martianus enim sub Didio Juliano imperatore dum floruit, à quo etiam occisus perhibetur, notante ex Politiano *Francisco Connano comm. Jur. civil. l. 3. c. 1.* Quicquid sit, Divorum tamen fratrum negantium hanc quæstionem opinio juris nostri fundamentis magis consentanea videtur. Nec unō à JCtis eam in venio approbatam loco Adstipulatur D. Fratribus *Ulpianus in l. 6. §. fin. ἡ. de Religios.* Neque perperam aut aliam ob causam *Florentinus in l. 42. π. d. t.* illam inter sepulchrum & monumentum constituit differentiam ab illatione demortui desumptam, quam quod illud religiosum, hoc verò non indigitare voluit. Cum enim illatio mortui tanquam causa religionis efficiens & productiva hic presupponenda, nihil inconvenientius videri poterit, quam cenotaphium vel monumentum dicere religiosum. Cessante etenim causa ipsum quoque effectum cessare constat. In cenotaphio autem nullum corpus vel reliquias inferri, partim ex d. l. 42. partim ex dictis supra in th. 5. abundè elucescit.

XVIII. Satis patere ex hac genus arbitror dictis, per illationem cadaveris aut ossium demortui sepulchrum à quolibet constitui posse. Hic non illimitatum penitus & quodlibet, quod interfertur, subiectum subintelligere convenit. Exclusos itaque hic veniam. I. *Viventes homines.* Etsi enim vivus aliquis in locum quendam inferatur, hic tamen propterea sepulchri nomine venire non potest, cum vivos sepelire impietas juxta & inclemens sit inexcusabilis. Eō etiam commotos fuisse fundamento Numam Pompilium non improbabile est, quod speciali sanciverit lege, quæ inde Regia in l. 2. ἡ. de mort. i. fer. vocatur, nè mulier prægnans mortua prius humo condatur, quam partus ipsi excissus sit, secus facientem spem animantis cum gravidâ peremisse videri. Neque enim naturæ penitus contrariatur partum mortuâ etiam matre excisum supervivere posse. Egregium in *Valer Maximo l. 2. c. ult. in extern. n. 5.* me aliquando legisse memini exemplum, quod Gorgias in funere matris utero elapsus inopinatō vagitu suo lectum ferentes consistere coegit, novumque spectaculum patriæ præbuit. Ut itaque omni penitus exempti sint timore sepelientes ejusmodi prægnantem foeminam, nè vivus forte unâ cum defuncto humetur, nostrô severè prohibitum Jure nè

D

unquam

unquam has prius sepeliri permittatur, quām partus ab illā liberatus sit. Quamvis autem alias non rara historias tam veteres quā nō novas volventibus obviam veniant exempla, vivos etiam in terram defossos esse, illud tamen vel inusitatæ & extremæ judicandum est crudelitatis signum, vel ad immanissimorum vindicationem tendebat delictorum, quō alii, nē similibus sese obstringant facinoribus, deterrentur. Romanarum rerum Conditores de Vestalibus tradunt virginibus, earum abstinentiam a conjugio usque ad 30. durasse annum, concessa post illud temporis spatium nubendi potestate. Si itaque illarum aliqua cujusdam interea argui poterat incestus commissi gravissimo isto & acerbissimo mastabatur cruciatu, ut ipsa in cavernam missa subterraneam, ad quam per foramen scalis descendebatur, fossa telure obrutā interire necesse habuerit. Quoad modum educationis remitto Lectorem ad B. D. *Mi. rel. Synt. hist. polit. l. 2. f. 1. q. 12.* Nec hodiernō tempore ille puniendi modus penitus abrogatus est, sed longevā consuetudine, ut mulieres parvum vel infantuum occidentes vivæ in terram defodiāntur & stipite peracuto transfigantur in Imperio Romano receptum esse testes sūt Berlich. p. 4. *concl. 7. n. 5. Mollerus ad Constit. Electoral.* p. 4. *const. 3. n. 16.* qui se meminisse fatetur eas aliquando ita vivas defossas & sepultas esse *Magnif. Dn. Carpzov. pr. crimin. p. 1. q. 9. n. 25.* Corrobantur hæc constitutione criminali Caroli V. artic. 131. in verb. Welches Weib ihr Kind / das Leib und Gliedmassen empfangen hat / heimlicher / boßhaftiger / williger Weise ermordet / die werden gewöhnlich lebendig begraben und gepföhlet. Et paulò post: Wo aber solches Ubel oft geschehe / wollen wir die gemelte Gewohnheit des vergrabens und pfahlens und mehrer Furcht wissen solcher boßhaften Weiber auch zulassen. Quam poenam etiam apud Saxones observari existimat *Wesenbec. ad Leg. Pompej. de parricid. n. 5.* *Dn. Carpzovius* tamen d. i. aliam in Infantidas hodiernis moribus constitutam esse poenam testatur, quæ à Tarquinio Rege primum in Rempubl. Rom. introducta & deinde à Constantino aucta (teste *Forst hist. Rom. l. 1. c. 27. n. 12.*) in l. un. C. *de his qui parent. vellib. occid.* in omnes in distinctè parridas sancta est, quod illi cum cane, simia vel ejus loco fele, gallo gallinaceo & serpente insui culeo & in aqua suffocari debeant. Sed hæc Criminalitis accu-

accuratori perpendenda relinqvo operâ; sufficiat nunc demon-
strasse vivos sepeliri non raro usu venire, locum tamen, in quo
sepulti, propterea sepulchri jure non gaudere. II. Excludo ho-
stium demortuorum cadavera vel ossa, quæ eō, quod illata sint
locum aliquem r̄ ligiosum efficere nequeunt juxta textum cla-
rissimum in l. 4. *π. de sepulch. viol.* Adeò ut nec morte inimici ini-
micitia planè exstincta videatur, docente & Marsilio *Menochio de*
arbitr. iud. l. 2. cent. 4. v. s. 387. n. 26. Et hoc non modò de infe-
rendis hostium ossibus disponunt leges nostræ, sed illatis etiam
antea aliorum cadaveribus. Occupato enim forsitan illo, in quem
amicorum illata nostrorum cadavera, loco ab hostibus, hic reli-
giosus tamdiu esse desinit, donec ab illa liberetur calamitate, &
postliminio quasi reversus pristino restituatur statui l. 36. *π. de Reli-*
giof. Cæterum jus sepeliendi nec hostibus esse denegandum, vi-
deri potest Reink. de Regim. l. 3. cl. 1. c. 9. n. 67. v. infr. th. 26.
III. hic removenda sunt bruta animalia. Tantas quippe apud
Romanos sepulchrorum cura egit radices, ut etiam brutis ea ex-
strui solita fuerint. Sicut de Augusto referunt historiæ, ipsum
equo suo sepulchrum condi curasse, & corvum publico funere
jussu populi Romani peregregiō sepulchrō sepultum esse, ex Li-
vio testatur *Decianus. l. 6. c. 40 n. 44.* Licet etiam in animanti-
bus irrationalibus quædam reperire habeamus παραγδειγματα &
simulchia, quibus ē conspectu suo summovere cadavera sui ge-
neris soleant, abundè testantibus de Delphinis, formicis & api-
bus naturæ scrutatoribus; In illo tamen loco, in quo recondita
sunt vel jacent ista animalia, sepulchrum exstructum afferere ab-
surdum imò impietati proximum esset. Removens itaqve ho-
mines vivos hostium cadavera & brutorum corpora à subjecti in-
ferendi in sepulchrum habilitate soli homini sola demortuorū
hominum cadavera cæteris paribus sepeliendi potestatem con-
stanter tribuerim.

XIX. Cæterum ad alia priusquam digressum faciam sepul-
chri privilegia, me operam in perquirend s hodiernis Christia-
norum moribus circa Jus sepeliendi collocatam minimè perdi-
disse spero. Apud Romanos enim potestatem cuilibet sepul-
chrum condendi privato concessam esse, haec tenus ad desideri-
um, prout confido, demonstratum. Atqve hæc Juris civilis di-

spositio cum Jure divino egregiam sapit convenientiam; Subministrante exemplum Evangelistâ Johanne c. 9. v. 41. in horto isto, in quo humani generis Expiator acerbissimâ affectus morte suæ finem imposuit passioni, novum aliquod extitisse monumentum, in quod ipse Christus illatus est. Neque aliud de Lazari judicandum sepulchro, uti ex Job. 11. v. 38. haud obscurè elici potest. Ex quibus non improbabiliter colligunt DD. apud Judæos privata constituendi sepulchra potestatatem cuilibet permisam suisse. Donec. comm. jur. civ. l. 3. c. 1. Aliam tamen de Iure Canonico reperio dispositionem, quæ in eo recessisse videtur à Jure civili, quod privato sola voluntate per illationem mortui sepulchrum faciendi licentiam ademerit, & auctoritatem insuper Episcopi intervenientem desiderat, quâdemum locus iste, in quo aliquis mortuum recondidit, ad sepulchrum deputetur. Argumentum sumere volunt ex c. 4. X. de Religios. domib. ubi, ut hospitale efficiatur religiosum non sufficere illud ædificatum esse privata auctoritate, sed Episcopi, seu Pontificis ad usum hospitalitatis destinationem intervenire debere mortis esse rescribit Urbanus IV. Ex quo inferunt Canonistæ, contra Juris civilis dispositionem de Iure Canonico receptum esse, privatam personam sola cadaveris illatione non posse efficere locum religiosum, nisi Pontificis auctoritate ad adipiscenda loci religiosi privilegia & Jura sit destinatus. Panormitan. ad d. c. 4. X de Dom. relig. & c. 13. X de sepult. Quocirca Jus civile à Iure canonico quoad certos effectus correspondum esse contra Job. Fabrum ad §. 9. Inst. de R. D. Donell. 3. comm. jur. civ. 1. Ripam in l. 6. n. 50. π. de pignor. & Zoes. in comm. ad digesta de Religios. n. 6. & ad Decretat, de Simonia n. 33. cum Felino in cap. quanto n. 6. X de Judic. & Tiber. Decianio pr. crim. lib. 6. c. 40. n. 20. asseruerim. Unde locus, in quem Cadaver tantum illatum est, omissâ Pontificis auctoritate de Jure Canonico alienari non prohibetur, secus ac de Iure civili. Atque hæc sententia communis isto ac vulgari nititur brocardicò, cessante ratione iuris cessare quoque ejusdem dispositionem, arg. l. 180. π. de V. O. Nullam autem aliam causam de Jure civili alienationis prohibiti- vam reperire habemus, quam quoniam locus iste per solam mortui illationem effectus fuerit religiosus. Hanc autem ratio- nem

nem à Jure Canonico corre&am, & solam mortui illationem ad locum religiosum efficiendum pro insufficienti judicatam esse, quilibet videt, modo autoritatem Pontificis ad loci religiosi constitutionem necessariò de Jure Canonico requiri probè edocetus fuerit. Hodie, cum status Imperii Jure pacti & conventio-
nis, imò proprio Jure (Rectè enim Magnific. Dn. Carpzov. in Præf. ad Lectorem in t. Prud. Consist. ait, restitutum esse Statibus Imperii Regimen Ecclesiasticum,) Jura Episcopalia habeant, & sic ipsi Episcoporum munus exercere possint meritò potestas lo-
cum religiosum faciendi, in tenebris papalibus Episcopis com-
petens secularibus quoqve tribuitur Principibus.

XX. Mori bus exhibit Christianorum publica ad sepelien-
dos mortuos destinari solent loca, à Majoribus nostris Cæmeteria
vocata. Quod vocabulum nonnulli à Cimicibus vermibus
peſimè fætentibus deducunt, qvod illi ultra numerum ibi repe-
riantur. Alii à κοιμάσιαι vel κοιμῶμαι dormio, unde Cæmeteria
latinè dicuntur dormitoria, quoniam corpora humana in iis
saltē ad tempus dormiunt quasi, novissimō certissimè resurre-
cta die. Olim qvidem Cæmeteria mortuis humandis non
tantum inserviebant, sed etiam grassante persecutioне vivis
Christianis latebras, in qvib⁹ securè latitare potuissent, præ-
bebant; hodiè autem auream adepti libertatem illa tantum lo-
ca vocamus Cæmeteria, quæ sepeliendis solum mortuis destinata
sunt. Germanico ea insignientes idiomate Gottes Acker, quasi
Deus in eo sementem suam & segetem seminaverit, in Salvatoris
adventu maturam dimetiendam, & in cœleste invehendam hor-
reum, Zizaniis in æternum immisis ignem. Et illa Cæmeteria
extra urbis portas adjunctō quandoqve templo, ab initio ex-
structa sunt, ita tamen ut non longè ab illa abessent: Hoc ipsō
mores Christianorum primi cum antiquissimo miram sapiunt
consonantiam Jure. Ipfis enim Atheniensibus præscripta à So-
lone lex vetabat severè, nè intra urbem qvis mortuum sepelire
sustineret. Unde nec Servius Sulpitius, cuius Imperio multæ a-
liæ paruere Regiones, ab Atheniensibus petito impetrare po-
tuit, ut ipsi M. Marcellum à P. Magio Chilone familiari illius pu-
gione perculsum in urbe humari paterentur, prætententibus illis
se à religione non modò illi postulationi morem gerere pro-
hibe-

hiberi, sed antea quoqve illud nulli concessum esse. Hinc Politicorum Principes agros tantum steriles, & qui omni alioquin destinati sunt utilitate, Sepulchris tantum destinandos esse svadent, terram econtra, quæ vivis alimenta subministrat, mortuis inservire huiusmodis minus conducibile statuentes. Contrarium tamen Spartanis sequendum inculcare annis est Lycurgus Legislator, mortuos potius in ipsa civitate & propè Deorum quidem templo sepeliendos esse, ut juventus mortis horrorem ac metum sic eò facilius floccipendendum addisceret. Unde Romani ab initio intra Urbem & quidem in suis quisque ædibus cadavera terræ mandare soliti sunt. Ortum inde traxisse Larium & Penatum in singulis domibus colendorum religionem non improbabilis Alex. ab Alex. l. 3. gen. dier. c. 2. & l. 6. c. 14. videtur opinio. Id qvod etiam Prudentius Poeta calculo suo confirmare videtur lib. i. contra Symmachum:

*Et tot templo Deum Romæ quod in Urbe Sepulchra
Heroum numerare licet,*

Contentione verò inter Patres & Tribunos de legibus condendis suborta, Decemviris sine provocatione creatis, Leges Solonis & aliarum Græcarum civitatum instituta & mores cura recognoscendi demandata est. Qui & illani Solonis præ ceteris in Leges XII. Tab. retulere, Nè in Urbe sepeliantur aut comburantur mortui. Et qvamvis post illos LL. XII. Tab. promulgatas quidam Clari & de Republ. benè meriti Viri, ut Publicola, Tuberlus & alii in urbe humati fuerint, illud tamen specialiter virtutis & honoris causa ipsi tributum afferit Cicero l. b. 2. de LL. Corroboravit postea hanc legem de Sepulchris speciali rescripto Hadrianus Imperator pñnā in contravenientes illius sanctioni 40. aureorum sanctâ fisco inferendorum. Ita quidem ut à sepienitibus non tantum hanc pñnam constituerit persolvendam, sed ad ipsos quoque Magistratus eandem prorogavit, qui passi sepulchrum exstruere in civitate, nec autoritate suâ vi officii illud inhibuerunt. Imò ipsum, in quem illatum cadaver, locum, non minus publicari, qvam corpus in aliud transferri jussit locum. Et quanquam Jure forsan municipali receptus sit & introductus mos intra mœnia civitatis sepeliendi, illi tamen rescripto imperiali ea tributa est vis, ut collere illam legem municipalem

lem permittentem sepulturam in urbe & vincere debeat l. 3. §.
5. *ad sepulch. viol. l. 12. C. de Religioſ.* Commotos ad illam san-
ctionem edendam Veteres consentiunt D D. non defunctorum
sed viventium omnino gratia, ad removendum illum horrendum
ex Cadaveribus putrescentibus provenientem fœtorem, quem
contagione in vivorum corpora infecturam ſapieſ importare sci-
mus. Aliam insuper ſupponunt rationem gentili occupati ſuper-
ſitione Imperatores *Diocletianus & Maximianus* in d. l. 12. *C. de*
Relig. ne Jus municipiorum hac ratione pollueretur.

XXI. Leo verò Orientis Imperator in Nov. 53. humanam
naturam dedecore affici putavit, si extra urbes tantum mortui
effent ſepeliendi. Q[uod]apropter Legem illam prohibentem hu-
mationem in civitate non modò ex numero legum civilium
extingvendam, ſed etiam à conſuetudine ſubſequenti conte-
mnendam, decretō ſuo reprobavit. Ad amicorum enim & co-
gnatorum defuncti commiſerationis & doloris ſolatium multum
conducere videtur, ſi iþis amici ſui ſepulchrum amplexari, ac in
id lachrymas effundere liceat, quod omnino mortuo extra Ci-
vitatem ſepultō & quē facile exequi non poſſunt. Atque hoc non
eſſe minimum, quo commoveri Leo facile potuit, fundamen-
tum, credere quiſ poſteſt. Ex hinc tantas quotidie eundō acquiſivit
vires conſuetudo illa intra Urbem ſepeliendi, ut in iþis etiam Ec-
clesiis cadavera ſepeliri cœptum ſit. Primordia quidem illius
conſuetudinis non adeò frequentem cuilibet ſuorum cadavera
& oſſa in templis ſeu Basilicis ſepeliendi largiebantur libertatem,
ſolis personis Ecclesiasticis, Regibus & Basilicorum Conditori-
bus intra ſacrarum receptis ædium parietes. Tanta tamen po-
ſtea pededentim cepit incrementa, ut præ aliis Gratianus, Va-
lentinianus & Theodosianus Imperatores legibus eandem inter
ſuos reſcribendo continere commoti fuerint limites, ne aliquis
Apostolorum vel Martyrum ſedem humanis confeſſam exiſti-
met corporibus. Non diu huic conſtitutioni ſua aſſerta eſt au-
thoritas, ſed viꝝ iterum & abrogatā paulatim à conſuetudi-
ne ſeqventi eādem, mortuos hodiernis etiam temporibus ſepeli-
re ſolent. Pertinenter autem ad corroborandam illam conſue-
tudinem hic allegari exiſtimatim can. cum gravia 17. & can.
nullus 18. XIIII. q. 2. Ex quibus, quare Mortui in Ecclesiis hu-
mentur,

mentur, eō id factum consilio colligere licet, quod frequentantibus ædes sacras ex quotidiano sepulchrorum & monumentorum aspectu faces subjiciantur & stimuli ad perpendendam vitæ nostræ fragilitatem.

XXII. Etsi verò disposita in Jure civili Romano de potestate constituendi sepulchrum cuiuslibet privato concessa pleraque hodiè abrogata sint; Remedia tamen, quibus prohibitus olim vel impeditus inferre uti poterat, hodienum certum nobis subministrant usum. Sic actione in factum utili aliquis se defendere poterit, si extraneus in locum sepulturæ ab Ecclesia sibi destinatum mortuum inferat, in quem tamen inferendi Ius ipsi haut competebat. Quale Responsum JCtorum in Academiâ Juliâ refert Nobiliss. Dn. Hahn. in not. ad Wesenbec. tit. de Religios. & sumt. fun. Interdictum quoque de mortuo inferendo non infrequentew hodiernò tempore præstat usum. Cum nec illa, quæ olim objici poterant impedimenta & obstacula inferenti, hodiè penitus cessent. Imprimis cum ex pagis & castris funera deductibus per agros & prata vicinorum necessariò aut ob multas incommoditates & ambages evitandas quandoque transendum sit. Contra hos igitur valde morosos non rarò existentes, & iter ducentium funus quocunque modò instrumentis etiam nocivis impedientes & prohibentes saluberrimi erit remedii loco interdictum de mortuo inferendo, quô malitiam peohibentium & proterviam compescere possunt funus ducentes; maximè cum causa interdicti hujus impulsiva adhuc hodiè locum obtineat satis amplum.

XXIII. Sed ad tertium progrediendum sepulchri privilegium, prohibitam nempe ejusdem alienationem, quæ ipsam quoque Religionem ut legitimam sui agnoscit Geætricem. Illam enim judico causam alienationis sepulchri prohibitivam, tam titulo oneroso, quam lucrativo. De illo primum dicendum. Effectus itaque domini regularis est ipsa alienatio, nisi interdum in particuliari à Iure positivo ob certas circumstantias impediatur & utilitate publicâ sic exigente quasi subtrahatur. Id quod legi civili in casu sui naturâ indifferenti & indeterminato omnino licitum censetur. Exceptis hisce accuratissima suppetit argumentatio à defectu causæ ad defectum effectus, ipsa naturæ lege id subministrans.

strante. Deficiente igitur causa alienationis in sepulchrō nempe dominio, nec ipsa alienatio ut effectus in rerum natura esse potest. Ipsi autem Nomothetæ nostro Iustiniano sepulchrum reium extra patrimonium nostrum existentium aut quæ sunt nullius, num ero inserere placuit §. 7. Inst. de R. D. & l. 6. §. 2. m. cod. Quicquid autem inter res, quæ verè & ex omni parte nullius sunt recensetur, id nulla penitus obligatio alterius dominio subjicere, aut efficere potest, ut alicujus fiat l. 182. π. de R. J. Neque contractibus neque ultimā voluntate, tanquam titulo lucrativo. Non contractibus; Legitimum enim omnium contractuum objectum esse res in commercio humano existentes vix nesciunt luris Tyriones. Edocti facile vel ab ipsa contractuum illorum, ubi alienatio vertitur seu dominii (translatio) naturā, quæ eas saltem res in sui consortium admittit, quæ aptæ natæ alienari aut transferri in alium possunt. Illa autem aptitudo impeditur & suspenditur quasi religione tanquam causa prohibitivā. Unde rem religiosam inutiliter stipulor l. 83. §. 5. π. de V. O. §. 2. Inst. de inutil. stipul. Neq; qvicquam ad convalescentiam stipulationis conferre potest, si forsitan ex post facto in commercio esse cæperit, tum, quoniam stipulatio non secundum futuri temporis Jus, sed secundum præsentis stimari debeat, inspecco initio hujus contractus, secundum quod judicandum l. 137. §. 6. π. de V. O. tum, quia quod ab initio vitio contaminatum tractu temporis ab eo liberatum reconvenire nequit. Unde conditio illa stipulationi adjecta, si sepulchrum remoto cadavere iterum profanum fiet, nullum lucratur effectum, non modò, quod ejusmodi casum exspectare incivile sit, sed quoniam ea duntaxat, quæ natura sui dominio nostro subjici apta sunt, in stipulationem deducuntur d.l. 83. §. 5. Permutationibus etiam usus sepulchrorum pollui prohibetur. l. 12. §. 1. π. de Relig. Neq; venditionis natura admittit, sepulchrum eā in alium transferri posse, cum nec cujuscunq; rei, cuius alienatio prohibita, venditio esse possit. l. 6. pr. π. de contr. empt. Id qvod Philippus Imperator ut manifestum & omni libertatum dubio præsupponit in l. 9. C. de Relig. locum religiosum distrahi non posse. Consentit Antoninus in l. 6.c. cod. De obligatione tamen primari tantum intelligit dicta Dn. Hahn. in not. ad Wieseb. de constr. empt. n. 7. aliud in obligatione obtinet

E

secund.

secundaria. Quamvis enim Jcti in l. 4.5. & 6. π. de contrah. emt. de scientia tantum locum religiosum esse disponant secus si ab ignorantie ille sit emtus, non tamen explicandi sunt de obligatione ex contractu immediate & primariò ad implendum descendente, quasi emi posse locus religiosus, ut emtoris fiat. modò hic justam demonstrare possit ignorantiam, cum & hoc casu emtio nulla sit, sed de actione secundariò & per consequentiam ex illo contractu fluente, quā experiri potest Emtor ad consequendum id, quanti intersit religiosam rem non fuisse venditam. Bonæ fidei enim illius contractus repugnat, ut emtor circumveniatur l. 62. §. 1. π. de contrah. emt.

XXIV. Atq; haec tenus dicta de loco religioso vel sepulchro per se & solitariè considerato, quatenus est res nostro exempta commercio intelligenda sunt. Ingentem patiuntur exceptiōnem, si sepulchrum tanquam accessio majoris partis una vendatur l. 22. & 24. π. de contrah. emt. l. 10 π. de Religiosi l. 53. §. 1. π. de contrah. emt: Ita enim sepulchri accessorii saltem obtinet vicem, quod conformandum naturæ principales. Cum hoc respectu non super re religiosa, sed aliis in commercio existentibus contractus videatur initus. Sicut alias multa cum universitate & aliis annexa rebus transire solent, quæ tamen sigillatim alienari aut vendi non possunt. Quale exemplum quoq; videre licet in c. 7. X. de Jure Patron. ubi Panormit. concludit, quod magis dignum quandoq; possit accedere minus digno. Cum non semper dignitas alicujus rei in considerationem trahenda, sed alius quandoq; ad partes vocandus est respectus, quō minus dignum, principalis induit naturam, magis digniori accessorii retinente vices. Alias sepositis hisce casibus sepulchrum naturâ sui ita incapax alienationis est, ut neque contrahendo transverri, prout haec tenus prolabum, neq; ultimâ indistinctè alii relinqui possit, volunate. Quanquam enim, quō minus per universitatem ad hæredem transire posst, nihil obstat, titulo tamen particulari non potest legato ab aliquo acquiri non potest l. 62. π. de A. R. D. ita ut legatum istiusmodi ipso Jure laborevit vitio nullitatis, nec aestimatio ab hærede praestanda sit, natura sepulchri repugnante, quæ nullam planè admittit aestimationem. Etsi autem ipsum sepulchrum ob innatam religionem omni penitus titulo exceptum sit translativo; Aliud tamen de Jure sepeliendi seu mortuum

id-

inferendi sancire amarunt legum Latores civilium. Subtiliori omnino perpendentes ratione, illius Juris obcessantem Religio- nem tanquam rei in commercio existentis liberam cuique de- relictam esse alienandi facultatem. Non modò aëibus inter vi- vos, sed ultimâ etiam voluntate. Verba rescripti Imperatorum Diocletiani & Maximiniani in l. 14.c. delegat. hæc sunt: *Monumen- ta quidem legari non posse manifestum est; Jus autem mortuum infe- rendi legare nemo prohibetur.* Hinc Gothofred. ad d.l.14. res re- ligiosas legari non posse afferit, Jus autem in ipsas omnino.

XXV. Ceterum Juris Canonici replicandi paginas nobilis illa occurrit quæstio discutienda. *An pro isto terra spatio, in quod cadaver humanū aliquis illaturus est, pretium justè ab eo efflagitari pot- sit?* Apud montem Pessulanū istiusmodi inoleuisse olim consuetu- dinem testatur Innocentij III. Pontifex in c.13.X. desepuit. qua Cle- trici effodi prius sepulchrum non permittebant, quam certum pro illa terræ perte Ecclesiæ evolutum sit pretium. Abolendam tamen & extirpandam radicibus eandem ibidem judicat Papa. Idem ferè reperitur in c.12. & c.14. XIII. q.2. Valde enim irreligiosum judi- cant Canones, venalia esse ejusmodi loca, aut ex mortuorū cada- veribus quolibet modo lucrum quærere. Imprimis cum de Jure Canonico non tam illatio mortui, quam sanctitas & loci reveren- tia respectu habitō ad benedictionem Episcopi intervenientem, inspiciatur. Hinc horrendi Simoniae criminis accusari potest, qui pro condendo sepulchrō contra decretum Alexandri III. in Concilio Turonensi pretium acceptat. Ne sub prætextu qui- dem consuetudinis alicubi introducatur, cum diuturnitas temporis non diminuat peccata, sed augeat c. 8. X. de Simon. Cum tanto graviora sunt crimina, quanto diutius infelicem animam tenue- runt alligatum. Limitatam tamen reperio illam sententiam in d.c. 12. & 14. XIII. g. 2. in liberali & spontanea à proximis co- gnatis, amicis & hæredibus facta pretii alicujus oblatione. Hoc enim & accipere & acceptum retinere minimè vetant Canones nostri, datione ista non ex debito, sed ex singulari & merâ dan- tium liberalitate & munificentia proficiscente. Atque hoc egregium est exemplum exactioris seu petitiones prohibitæ, accepta- tionis tamen concessæ. Sicut de Iure etiam civili frequentes ob-

veniunt casus, quibus teste *Ulpiano* in l. 1. §. 5. π. de extraord. crimin. quædam honestè accipiuntur, in honeste tamen petantur. Hinc Inventor rei alienæ casu amissæ *euq[ue] p[ro]pt[er]* h. e. præmia pro inventione probè accipit, nec furtum committit, probè tamen non petit l. 43. §. 9. π. de furt. In alio tamen negativam antea probatam cessare reperio casu sententiam, consuetudine scilicet ex tolerantia & permissione Ecclesiæ sicubi receptum, ut Laici ex devotione erga sanctam Ecclesiam pro exequiis mortuorum aliquid conferre soleant; illam ut piam & laudabilem omnino observandam esse puto. Ita ut qui illam sub pretextu pietatis infringere annitantur, per Episcopum loci veritate cognitâ compesci debeant. Et quamvis *Tiber. Decian.* tr. crimin. l. 6. c. 40. n. 27. eam illaudabilem vocet, & propterea non servandam existimet; Nolim tamen illius sententiæ calculum meum addere, cum vel eo saltē respectu consuetudo illa Jure optimò tolerari possit quod Ecclesiæ non tantum sustentatio, & cœmeteriorum conservatio inde promoteatur; Sed ipsi etiam Clerici ex illa Laicorum liberalitate non minimam alimoniorum partem expectare habeant. Et hic est casus specialis qvō Episcopus habet jurisdictionem in Laicos compellendō eosdem ad observandam laudabilem consuetudinem erga Ecclesiam introducāt. V. lati⁹ Panormitan ad c. 42. X. de Simonia.

XXVI. Quartum nunc considerandum se sitit sepulchri privilegium, qvod prohibita sepulchri demolitionis seu destructionis nomine insignire placet. Etsi enim cadaver aut ossa illata relinquantur intacta, sublatis tamen de sepulchro saxis, marmoribus, columnis, epitaphiis & aliis similibus, ejusdem religio gravissimè violari visa est. Sicut autem alias jure antiquo servorum quæcumque delicta graviori semper vindicabantur pœnā, quam liberorum, l. 28. §. fin. π. de pœn. Ita etiam in hoc delicti genere clamata servi deprehensi petulantia longè atrociori puniebatur pœnā, quam liberæ conditionis homines. Mitigationis tamen ratione quandoque à voluntate & imperio Domini desumta. Servus tamen propriâ pravitate & malitiâ sine præcedanea Domini scientia horrendi destructionis sepulchri facinoris convictus acerbiori omnino subjiciebatur pœnæ, quam si Domini imperio aut iussui, quo ad perpetrandum istud crimen forte irritatus

tus, profigatam suam imputare habuissest proterviam. Unde priori metallo addicebatur casu, posteriori relegationis tantum coercebatur pœnâ, juxta rescriptum Constantii Imperatoris in l. 2. C. de sepulch. viol. Liberi econtra homines in eodem quidem delicto, diversam tamen à servis & longè mitiorem sustinebant pœnam, ut qvod servi corporis sudore vel demigratione perferre tenebantur, id ære illi aut pecuniariâ luere cogebantur pœnâ. Quâ præter restitutionem rerum fractarum aut ablatarum posteris aut hæredibus ad centum aureos de Jure Digestorum persolvendos de Jure verò codicis in decem pondo auri fisco infrena condemnabantur. Crescente autem magisque ac magis illo criminis egregia quoque ex rescripto Imperatoris Juliani in l. 5. C. d. t. pedentim cepit incrementa, ut lapidem è sepulchro moventes, terram evertentes, cespitem evellentes, & ornamen- ta à tricliniis & porticibus auferentes, durissimâ sacrilegii pœnâ, ne in piaculum incitat contaminata defunctorum Religio, cohíbendos præceperit. Nullus tamen dubito, *Farinacium pr. crimin.* lib. 1. tit. 3. q. 20. n. 120. Et Berlich. *Conclus. tract. p. 4. const. 47. n 42.* & 43. satis firmo Menochii de arbitrio Iud. quæst. lib. 2. cas. 387. n. 15. asserentis, *legis final. π. de Sepulch. viol.* dispositionem etiam in sepulchrorum locum obtinere demolitoribus, sententiam repre- hendere fundamento. Eorum enim tantum in d. l. fin. specialis fit mentio, qui cadavera extrahendo aut ossa eruendo inquietâ- runt. Quod sanè longè gravius est delictum, quam nuda sepul- chri destructio, cum hâc ipsa ossa relinqvantur in quiete. Pro- portio igitur & adæquatio delicti ad pœnam exigit, ut in priori delinquentes modo atrociori animadvertisatur pœnâ quam poste- riori. Imprimis verò huc facit, qvod in pœnis infligendis non facile extensivæ interpretationi viam judicarim aperiendam. Quoniam odiosorum natura magis restrictiva quam ampliativa est. c. 15 de R. I. in 6. Hinc ipse etiam Menochius in tract. de re- recuperand. poss. remed. 9. n. 375. nostræ jam dictæ subscripsit senten- tiæ. Nollem igitur eò inclinare, in humiliores sepulchrorum de- structores pœnam ultimi supplicii arg. d. l. fin. definitam esse, quanquam tanto alias in Jure nostro expositi sint odio, ut illud ipsam rem detractam & oblatam de sepulchro perpetuò comite- tur, & villam, domum aut aliud quodcunque ædificium, in quo

illa fortè reperitur, fisci juribus vindicari efficiat. l. 2. C. de Sepulchr. viol. Nec Judices minus conniventes fortassis huic delicto neque vindicare illud laborantes aliquâ gravantur invidiâ, dum viginti libras auri largitionibus Imperatoris interre tenentur. l. 3. C. d. t. Atque hanc Iuris civilis dispositionem etiam in foro receptam esse Saxonico vel ex eo argui potest, quod in casibus à Iure Saxonico non expressis, ad Ius civile sit recurrendum, & ab eo decisio petenda. Cum autem nulla certa & specialis in demolitiores sepulchrorum ac monumentorum reperiatur expressè definita, ideo merito à Iure provinciali ad Ius appellandum commune. Responsô à Scabinis Lipsiensibus edito illud corroborat Magnif. Dn. Carpzov. prax. crim p. 2. q 83. n. 65. & 66.

XXVII. Ad quintum nunc properandum sepulchri privilegium, extractionem nempe & translationem ossium in sepulchro reconditorum. Gravissimi genus supplicii Antiquis erat, si defuncti alicujus cineres & ossa insepulta jacere aut sepulta exhumari debebant. Id quod vel unicum Domitianus Imperatoris exemplum nobis ob oculos ponit, qui percipiens libertum ejus ex lapidibus templo Capitolini Iovis destinatis filio monumentum exstruxisse, nè qua Religio Deum impunè contaminaretur, dirui illud ossaque & reliquias, quæ inerant, mari immergi militibus imperavit, teste Suetonio in vita Domitiani §. 8. Religionis lex arias severissimè interdicit, ne cadavera & ossa illata ullò inquietare effodiendo quis tenet modò. Egregium nobis tacitè subministrat hujus rei ratiocinium Constantius Imperator in l. 4. C. de sepulch. viol. dum sepulchra domos appellat defunctorum. Sicut igitur domus cuique tutissimum praestat refugium & receptaculum, ita ut ne in Ius quidem more de Iure antiquo usitato rapi potuerit collò, ne vis ipsi facta censeatur l. 18. & l. 21. π. de in ius vac. l. 103. π. de R. l. ita multò magis honestatis regulæ conforme erit, ne mortuum ex sepulchro tanquam domo suâ & dormitorio, quo ex optatam lucratus est quietem extrahamus. Civiliū exinde legum Conditoris certis desperatam effodientium proterviam coerceri salutariter sanciferunt poenis; Humiliores ultimo afficiendos suppicio, honestiores autem in Insulam relegatione plectendos præcipientes. l. fin. π. de sepulch. viol. Hujus poenæ severitati aliam insuper non minus acerbam ad- didic

didit Constantius Imperator in s̄ep̄e d. I. 4. C. d. e. quā ultrā pœnam pristinam etiam pecuniariam pondo scil. decem auri persolvere tenentur. Neque enim Imperator veteri suppicio novā suā pecuniariæ pœnæ constitutione qvicqvam derogare voluit. Atque hæc omnia favore & religione sepulchri introducta esse, neminem fore opinor. in dubium hoc temerè & præcipiti vocaturum audaciâ. Prorogatur de Jure canonico hæc ipsa extractionis prohibitio in c. 9. in fin. X. de Judeis etiam ad eruentes Judæorum cadavera & ossa, indictâ transgressoribus infamiae aut ex communicationis pœnâ. Etsi enim spirituales Christianorum qvoad finem existant hostes, Christianam tamen pietatem eosdem receptare, eorumqve cohabitationem sustinere rescripsit Innocentius III. in c. 13. x. d. e. Neqve qvicqvam officit quod infra hereticos & infideles indignos judicem sepulchro, cum dispatrem Judæorum & infidelium esse rationem ex c. II. XXIII. q. 8. edoceantur. Hi enim Christianos patriâ omnibusque excutus bonis in durissimam servitutis detrudere omni ope contendunt tynannidem.

XXVIII. Cæteroqvin ubi causa cessat impediens istiusmodi cadaveris aut ossium extractionem, ibi hanc ipsam quoque remotor obstatuò impunē permitti nullâ indiget probatione. Hostium itaqve ossa de Jure Civili sine ullô pœnæ metu effodi posse ex supra dictis elici potest, ubi latius ex I. 4. π. de sepulch. viol. demonstravi, sepulchra hostium religiosa non esse. Honestatis tamen & pietatis ratio Christianis aliud inculcare videtur, quippe qui hostibus etiâ quandoq; ad præstanta beneficia se obstrictos profitentur. Recipit qvoq; prohibitio extractionis ut translationis cadaveris aut osiū aliā in eō casu exceptionē, quō Pōtifex (ex adfectata illa sua Legislatoria potestate, & inde fluente dispensatione) seu Imperator suum interpellatus Judicium & decretum interpoluerit ad effodienda & transportanda ossa in sepulchro recondita l. 8. π. de Religiosi p. pen. c. eod. in quarum postremâ expressâ sanctum, neminem humanum corpus ad alium locum sine Augusti affatibus transferre debere. Imperatori enim quin dispensandi & concedendi ossium translationem potestas sit, nullus dubitari. Excusationem insuper in Jure civili merentur eruentes ca-

da vera

cadavera aut ossa eorum , qvi vel in urbe aut alio loco publicis de-
stinato usibus sepulti jacent , qvoniam contra legum inter dictio-
nem facta illatio locum efficere nequit religiosum . Cum actus ,
qvi lege fieri prohibentur , si fuerint facti non solum inutiles judi-
candi , sed etiam pro infectis & ipso Jure nullis habendi . Qvamvis
etiam Legislator irritationis aut nullitatis non fecerit mentio-
nem , sola tamen prohibitio sufficit ad actum interdicente lege
factum cassum & inutilem reddendum l. 5. C. de LL. Hic autem
non tantum illationis actum ipso Jure judicarim nullum , sed
etiam extraordinariò inferens , si dolus ipsius certis probari pos-
sit in dictiis , plectendus fuerit pæna l. 8. §. 2. π. de Religios. Similes
hisce extractoribus sunt eruentes cadavera aut ossa sepultorum ,
qvi indigni à legibus judicati sunt humatione , & privandi potius
qvām decorandi sepulturā . Eos itaq; nulla manet pæna , qvi ho-
rum ossa exhumata procul abjiciunt , cum leges hujusmodi extra-
ctionem non modò permittant , sed etiam præcipiant & appro-
bent arg. c. 12. X. de sepult. Neqve ullam incurruunt pænam trans-
ferentes cadavera illa , qvæ non perpetuae sepulturæ causâ , sed ad
tempus tantùm in loco aliquo recondita nonnunquam & ali-
qvandiu asservata sunt . Qvoniam & ibi non tantùm causa ex-
tractionis prohibitiva cessare videtur , sed qvia lege etiam per-
mittente hoc fieri potest . l. 3. §. 4. π. de sepulch. viol. l. 10. C. cod.
Præsupponendus tamen & præreqvirendus semper jussus & au-
thoritas apud suos qvibus talia permittendi Jus competere ex
jam positis qvilibet colligere poterit textibus . Hinc etiam existi-
matione Præsidis Provinciæ potestas transferendi ossa aut reli-
quias in alium locum tempore fluminis , aut aliâ inevitabili , ne-
cessariâ & justâ causa interveniente omnino concessa est vi : l. 1.
C. de Religios. Sicut enim alias necessitas nullam sibi imponi pati-
tur legem ; Ita & hoc loco illæ religionem sepulchri qvæsi supera-
re videtur . Illud qvoqve aliqualem suggerit limitationem Juris
illius , in cuius nunc versamur explicatione , ex loco religioso
etiam aliquid non religiosum tolli & effodi posse . Egregium hu-
jus rei adinveni vestigium in l. 4. §. 6. π. ad L. Jul. pecul. de The-
sauro , qvi , et si in sepulchro repertus fuerit , propterea tamen reli-
giosus non est , ideoqve impunè extrahi potest . Cum enim sola
cadaveris aut ossium illatio solum locum faciat religiosum , ideo
pecu-

pecunia in eo reposita & deinceps fortè fortuna inventa de illo
religionis Jure vix participare poterit, maximè, qvia mandatis
etiam principalibus pecunia sepeliri prohibetur. Exhinc Divo-
rum Fratrum suborta constitutio, qvâ civili æqvitate Thesaurum
in locis religiosis alienis repertum pro dimidiâ parte ad fiscum,
pro alterâ ad Inventorem pertinere sanciverunt l. 3. §. 10. π. de Jus-
re fisci Salvâ certo respectu interim remanente Dn. Heigii, Vultesi,
Hunnii, Berens & aliorum ex §. 39. Inst. de R. D. contrarium pro-
bantium, totumqve thesaurum inventum Inventori adjudican-
tium opinione istud tandem sub disquisitionis incudem obiter
revocandum, qvalem is, qvi cadaveri vulnus infixit, aut caput
abscissit, luere debeat pñam. Homicidii pñna non potest ob-
tinere, cùm nullum perpetratum sit homicidium. Actionem
igitur injuriarum hæredibus & agnatis tribuere velim, qvi illâ
mortui infestatione offensi qvodammodo ac læsi videntur arg.
l. 4. C. de Sepulchr. viol. Et ita plus satis delictum istud erit vindicatum;
hæc actio injuriarum verò cum sit arbitaria, & civiliter
non modò, sed & criminaliter intentari possit.

XXIX. Qvintum nunc & egregium sepulchri privilegium
erit perpendendum, vetita nempe cadaverum illatorum spoliatio.
Hanc cum præcedentibus aliqualem habere convenientiam fa-
cile qvidem alicui videri posset; Revera tamen & effectu omnino
specialem qvandam & à reliquis distinctam continet prohibitio-
nis sanctionem. Qvamvis enim in largiori & generali sensu
illum etiam sepulchra spoliassè dici posse concesserim, qvi sepul-
chra demolitur, ornamenta de porticibus aufert, aut etiam ossa
extrahit; Is tamen specialiter cadavera spoliassè censendus est,
qvi vestes iisdem aufert. Quo criminis genere Vespillones non
rarò accusari qvotidiana ferè loquitur experientia. Diversitatem
autem delicti diversum etiam subseqvi supplicium alibi plus satis
demonstratur; Circumstantiis tamen intervenientibus à Judice
accuratissimè ponderatis, qvibus augeri qvandoq; vel minui de-
lictii assolet pñna. Unde si armati more latronum cadavera spo-
liârint, etiam capite plectuntur, sin verò absq; armis tantum, usq;
ad pñnam metalli præsidibus procedendi ex rescripto D. Severi
Jus est. l. 3. §. 7. π de Sepulch. viol. Sicut etiam in aliis delictorum
generibus pñna aggravatur, si delinqvens cum armis ad latus

F

pen-

pendentibus reperiatur, et si ea non extraxerit, quoniam præsumtio mali pro gestante arma militat animi. Imprimis, quod portatio armorum quoruñlibet inconsulto aut insciò Principe olim severè fuerit interdicta *l. unic. C. ut arm. us. insc. princ. interd. sit.* In qvô textu habentur vocabula *armorum movendorum*, quæ Gothofr. ibidem explicat ex *l. ult. C. de curs. publ. armorum portandorum*, quam expositionem ipsa illius legis confirmat Rubrica. Hanc igitur circumstantiam etiam in hoc non negligendam delicto faccivere Legislatores, ut sine armis spolians mitiori omnino plectatur pñâ, quam armatus; Ipsâ quidem delecti substantiâ cådem remanente modo tamen delinqvendi variante; Neque ullum quoad priorem casum facessit negotium, si aliquis non justam pñæ ad delictum hñc observari proportionem mihi objicere auderet, ac si effodientes cadaver aut ossa longè mitiori puniantur supplicio, relegatione scilicet honestioribus impositâ, quam spoliantes tantum cadaver vestibus, quibus pñna metalli indicitur. Illos autem graviori se obstringere delicto in aprico positum, hos tamen atrociori subjici pñæ, æquitate naturali repugnante, jam tum probatum est. Damnationem enim in metallum longè acerbius & durius esse supplicium, quam nudam relegationem, nemo, quantum opinor, Jure negare poterit. Verum occurrerem illi hæc omnia venditanti cum *Menoch. cas. 387. n. 14. & Farsinacio lib. 1. tit. 3. q. 20. n. 118.* illud vocabulū usq; in d.l.3. non inclusivè sed exclusivè interpretandum esse. Quæ solutio confirmari potest vocabulo subjecto procedat, quod præsidi usq; ad metalli pñnam tantum procedendi licentia concessa sit. Licet autem vocula usq; in multis Juris nostri textibus vim assumat implicativam, ut *l. 10. π. de dolo malo l. 2. π. de his qui not. infam. l. fin. π. de Senator, l. 1. π. an per ab caus. appell. c. a. X. de ordinat. ab Episcop.* non raro tamen exclusionis repræsentat notam, ad quod probandum vel unicum pro tempore sufficiat apposuisse textum in *c. 9. X. de fid. Instrum.* Quid itaq; obstat, quare in d.l.3. quoq; vocula usq; exclusivæ non induere possit particulæ naturam? Præsupposita igitur hæc explicatio scrupulum fortè emergentem faciliter eximere poterit negotio. Cum pñna spoliatoribus sepulchrorum infligenda in dicto textu arbitrio præsidis videatur relata, amputata tamen ad metallum damnandi licentiâ. Atq; hæc de Jure disposita sunt

sunt civili, à qvo nihil penè discrepare video Jus nostrum Saxonicum, qvod itidem arbitrariam in Spoliatores sepulchrorum constituit pñnam. Circumstantiis etiam iisdem consideratis, an armatus, an verò inermis spoliationem istam commiserit. Aliam qvoqve Jus Saxonum circumstantiam hic in considerationem trahit, nempe reiteratam delicti perpetrationem, Pñnā in repeatentem etiam capitali sancitā. Geminacionem enim delicti pñnam aggravare haud obscurè ex l. 3. in fin. C. de Episc. aud. elicere potest. Confirmantur hæc omnia egregie constitutione Electoris Augusti p. 4. Constit. 34. Wenn die Todtengräber oder andere / die Todten wiederumb auffgraben/dieselbigen berauben/ und darnach wieder einscharren / so ist die Straffe willkürlich/als daß sie mit Ruthen gestaupt werden / Es weren denn andere Umstände vorhanden / dero wegen die Straffe zu schärfen/als da sie die todten Leichnam unbegrabē liegen lassen / oder offtmahls solche Misshand begangen / oder aber mit gewehrter Hand verbracht hetzen / In diesen und dergleichen Fällen sollen die Thäfer mit dem Schwerd gestraft werden. Ille tandem casus annotationis meretur dignitatem, si aliquis mortuum nondum sepultum spoliaverit, qvænam tunc spoliatori imponenda sit pñna? Capitali suppliciò vix poterit esse locus, cum cesset causa horrendi istius supplicii, nempe spoliatione sepulchri Arbitrariam itaq; obtinere debere itidem asserendum appareat mitiorem tam pro facti & personæ qualitate infligendam.

XXX. Hic tanquam in transgressu, occasione hujus sepulchri privilegii, qvædam notatu dignissima, de generali illo & notabili sepulchri violati judicio, contra omnes sepulchra quocunqve modo violantes competente veniunt subiectanda. Quantam illud remedium sapiat æquitatem, pietatem & humanitatem haec tenus dicta satis demonstrarunt. Graviter omnino rescripserunt Imperatores in l. 3. C. de Episcop. audient. Nullam accipere requiem debere, qui qviescere sepultos quadam sceleris immitate non sinit. Omnibus exinde, ad vindicandum eò citius & impensius atrocissimum illud delictum, eò Judiciò experiundi contra violatorem sepulchri indistinctè potestas est concessa. Popularibus eodem annumeratō actionibus in l. 3. §. 12. π. h. s. de sepulch. viol. qvarum vis & natura in eo consistit, ut cuilibet de populo, modò integræ sit existimationis, nec licentia postulandi per

edi&um Prætoris ipsi sit abscissa, competant. Elega&ntissimam
hujus rei, qvod ejusmodi crimina cuique è populo perseqvendi
concessa sit potestas, subministrat rationem Acutissimus Jctus
Dn. Job. Strauchiua, Antecessor Jenensis famigeratissimus, Patronus ac
Præceptor olim meus eternum devenerandus in diss. ult. th. i. qvod
ejusmodi crimina vel ipsam Rempubl. concernant, velexemplo
magis noxia sint in publicum, ut ita promtissimè detegi & publi-
cè & singulorum civium intersit. Sicut autem aliàs pluribus con-
currentibus in hisce actionibus maximè idoneum aut eum cujus
potissimum interest, præferre aut eligere convenit. *l. 2. & 3. π. de*
popul. act. ita nec hoc Judicium suis destitutum est gradibus. Præ-
notandum interim, actionem hanc eandem cum aliis multis par-
ticipare naturam, qvâ non tantum civiliter, sed etiam criminaliter
institui potest. Priori si intentetur modô privatæ magis qvâm
popularis actionis recipit proprietatem, qvoniam in præcipuo
ferè actionum popularium reqvisito ab illis recedere videtur. A-
ctorum scilicet in illis per procuratorem experiri non posse edo-
cemur ex *l. 5. π. d. t.* et si à parte Rei conventi procurator qvam
maximè admittatur. Ab utraq; autem parte tñm Actoris qvam
Rei in actione sepulchri violati Procurator principalis aut man-
dantis vices exeqvi potest *l. 42. pr. π. de procurat.* Propius itaq;ve
hoc ipso privatæ accedit actioni qvâm populari. Criminaliter
verò ad vindictam & ultionem juxta *l. 6. in fin. & l. 10. π. de sepulch.*
viol. si intentetur, facile novus nulli non emergere poterit scrupu-
lus, eam ad publica referendam esse Judicia, qvoniam ejus exe-
cutio h. e. accusatio culibet de populo licita est. Hæc autem de-
nominatio seu descriptio publicorum Judiciorum exigit in §. i.
Instit. de publ. judic. qvæ notatio à Subiecto desumpta est. Verùm
et si concesserim, eam ratione persecutionis publicorum assumere
posse Judiciorum appellationem, ratione originis tamen & causæ
efficientis, qvæ perpendenda tantum, nolim eandem illorum ad-
scribere numero. Non enim illa crimina, qvorum accusatio cui-
libet è populo permitta, publica exinde Judicia propriè dicenda,
sed legis h̄c inspicienda voluntas expressiæ dispositio. Qvæ
itaq; delicta in numerum publicorum Judiciorum lex ipsa nomi-
natim referre noluit, ut in nostro casu arg. *l. 1. π. de publ. Jud.* ea
nec nobis eò referre conveniet. Vix tamen incongruum erit,
fi illam

si illam sepulchri violati actionem ob aliqualem cum publicis Judiciis affinitatem quasi publicam dixerim. Probare illam ex l. 4. vers. si quis alius accusaverit. C. de sepulch. viol. annuntuntur Doctores. Nec obscurè, ut mihi videtur, ex l. 8. π. d. t. hoc demonstrari potest, ubi Macer ICtus actionem illam ex parte ad L. Julianum de vi publica pertinere contendit, maximè si cum armis & per vim violatio facta sit. Hanc autem inter publica collocatam reperiri Judicia in proposito est.

XXXI. Gradus nunc hujus actionis ulteriori perpendendi estimatione, quibus naturâ popularium actionum præmonstrante, ei primum, qui interesse sui ipsius, sepulchrum non esse violatum, demonstrare poterit, pecuniariâ id factum succurrit Prætor actione, quâ condemnatio Judicis derelicta arbitrio, quantum ipso æquum fuerit visum l. 1. pr. π. eod. Quam æquitatem per pensæ exactè circumstantiæ Judici facile subministraturæ sunt. Inuria scilicet, quæ facta, acutè ponderanda, nec lucrum violentis inde emergens omittendum, damnò insuper, quod contingit, & temeritate ejus qui violavit ad partes pertractis l. 3. §. 8. π. de sep. viol. Neq; tamen illud Judicis arbitrium omni penitus destitutum restrictione, cum illa semper moderatio adhibenda, ne minor unquam agente cōcujus interest, fiat condemnatio, quam si extraneus esset expertus. Labeonis quoq; huc trahenda extensio, quam pluribus hanc intentare actionem cupientibus, nulli eandem iudicat demegandam, alterutro etiam actionem præoccupato l. 3. §. 9. π. d. t. Majori dubio illa quæstio forsitan alicui implicata videri possit. An hereditibus suis & necessariis, qui bonis se nondum immiscuere hereditariis, hæc actio tribuenda, nisi ad manus quisq; haberet Papiniani decisionem, in l. 10. π. eod. quam affirmativæ indistinctè subscripsit sententia, illâ ratione subjectâ, quod hæc actio in bonum & æquum concepta sit. Etsi autem heres illâ per hereditatem obtingente expertus sit actione, Creditores tamen illum hereditatem sic adivisse putantes gravissimè errant, cum ita nihil ad eum, ex defundi perveniat voluntate, & illa actio pœnam & vindictam potius, quam rei contineat persecutionem l. 20. §. fin. π. de acquir. vel omitt. hered. Atq; hæc de eo cujus interest, dixisse sufficiat; Quid deficiente eō obtineat nunc examinandum. In præcedenti thesi mentio facta, hanc actionem, quia

popularis est , cuiq; de populo deficientibus fortè propinquis aut agere nolentibus, à prætore esse concessam. Extraneo igitur idem quidem pollicetur Prætor remedium in l. 3. pr. π. de sep. viol. actionem nempe in factum , diversam tamen à priori eā agens consequitur pœnam. In centum enim aureos ea qvoad extraneum concepta est , qvorum dimidia pars penes agentem præmii loco , qvod operā ejus convictus sit violator , remanet , alterā in publicum redactā l. 25. §. 2. π. ad SC. Silan. Qvandoq; tamen in certis casibus illa actio ad ducentos consequendos tendit aureos , si aliquis in sepulchro habitaverit , aut ædificium aliud , qvām qvod sepulchri causa factum sit , habuerit d. l. 3. pr. Aliam quoq; Julianus in l. 6. π. de sep. viol. affert hujus casus prorogationem , ut , si absente eō cuius interest , qvi alias prærogativam in hac actione haberet , extraneus interim agat , reversō deinceps eodem , nihilominus extraneus in agendo non impediatur , nec actio de novo redintegranda. Qyamvis etiam Reipubl. causā abfuerit , cum ejusdem conditio exinde non deterior facta , qvoniam hæc actio non ad rem ejusdem familiarem , sed magis ad ultionem pertineat & vindictam.

XXXII. Illud deniq; hīc ut notatu dignum non est prætereundum , delictum sepulchri violati communem illorum retinere proprietatem delictorum , qvibus dolus , propositum & voluntas causam dare debent. Sicut ipse Ulpianus in d. l. 3. §. 1. edictum explicat prætorium , eum demum , ex hoc ple&t;ti sepulchri violati Judicio , qvi dolō malō violavit. Unde optima subest ratiocinatio , ubi dolus violantis probari non potest , ibi nec ordinaria hujus delicti locum sibi vindicare poterit pœna. Excludo itaq; hic cum Ulpiano admodum impuberis , per qvos Infantes & infantiae proximos intelligi opinor. Comparantur hi invicem in §. 10. Inst. de inutil. stipul. & qvod de uno , id etiam de altero prædicatur ; Intellectu nempe utrosq; destitutos à furiosis non multum distare. Sicut igitur furiosus per omnia Juris fictione ob defectum voluntatis absentis & qviescentis habetur loco l. 2. §. 3. π. de Jure codicill. l. 40. π. de R. f. l. 47. π. de acquir. vel omitt. hered. hinc nec ullâ affici potest pœnā l. 60. π. de R.V. Clement. unic. de homicid. l. 3. §. 1. π. de injur. utpote excusatus à fati infelicitate l. 12. π. ad L. Cornel. de Sicar. & ipsō satis punitus furore l. 14. π. de off. præsid. nec actum à fu-

â furioso aliter judicandum ac si casu aliquo sine facto hominis accidisset l. ult. in fin. w. de administrat. Tab. aut eodem estimandum Jure, ac si quadrupes illud fecisset l. 5. §. 2. π. ad L. Aquil. Ita hæc omnia de infante & infantæ proximô consilii innocentia excusatò ob idenditatem rationis & comparationem legibus fundatam Jure prædicari posse spero. Unde non seculis ac mente & intellectu orbati nullum ferè perpetrare ob dolum cessantem possunt delictum, arg. l. 23. π. de furt. sic impunè, quod agunt, agentes. Qvomodo enim Reus constitueretur, qui nescit, quod faciat? c. 5. XV. q. 1. Merito igitur Prætor admodum impuberis, i. e. Infantes & infantæ proximos ex imprudentia forsitan & imbecillitate ætatis sepulchra violantes hoc Judiciò eximit. Qvâ enim ratione illi, qui usum rationis vix adhibere possunt, dolô aliquid facere aut voluntatem delinqvendi ac laedandi habere queunt? Hic quidem ulterius disqvirendum esset, quinam infantæ judicandi sint proximi, cum dissentientes hic invenerim Doctores, aliis Judicis relinqendum arbitrio contendentibus, aliis ad annum septimum ad finem perductum determinantibus; Verum cum dissertatio mea ultra spem excreverit, Lectorem remitto ad Menochium de arbitr. jud lib. 2. cent. 1. cas. 67. egregiè promore hæc examinantem. Illos quoq; exceptos voluit Prætor, qui non violandi animo ad sepulchra accedunt. Quinā autem illi sint, ex l. 7. π. de sep. viol. quodammodo suppleri potest. Cujus interpretatione consideratâ eos non tantum, qui ex ignorantia & negligentia, sed etiam necessitate quandoq; urgente sepulchri alias religioni contraria agunt, sanctitâ hujus delicti pœnâ minimè putto coercendos. Cum illi culpam solum non dolum à prætore requisitum committant, hi verò sepulchra resecturi saxa interdum lapides & ornamenta ab iis detrahere coguntur, intactis modò ossibus relictis.

XXXIII. Ultimum nunc & apprimè necessarium scitu sepulchri privilegium latiori ponderandum studiò. Siq; videm ob religionis sepulchri favorem nonnulli participandis ejusdem Juribus judicati sunt indigni. Cum non minùs illatis illis, desperatam qui egere vitam, religio sepulchri magnum passa videatur damnum, ac si dolosâ dedecorata sit violatione. Primas itaq; inter indignas ejusmodi sepeliendi Jure personas ducere excommunicati

municatos perswasum habeo. Hi enim quanto expositi sint odio ex gravissimis in illos sancitis facile collendum poenis, eleganter explicatis à Zoësio ad Decret. de sent. excommun. quoniam non ultimam judicârim, quod ipsi ut indigni in loco aliquo religioso sepeliendi non sint. Quoniam enim ab ecclesiastica fidelium communione sunt separati, ideoq; vivi adhuc pro spiritualiter mortuis habentur, teste Innocentio III. in c. 13. in fin. X. qui filii fin. legitimi. Comparandi hac ratione deportatis, qui quoad actus civiles civiliter mortuorum habentur loco. l.4. §.3. n. de bon. libert. Etsi autem excommunicationis duas in c. pen. X. de sent. excommun. ponantur species, una, major appellata, qua à communione fidelium separatur quis omnino & totaliter, efficiturq; anathema & execrabilis, altera, minor, qua à Sacramentorum tantum quis excluditur perceptione; Quoad hanc tamen poena in utriusq; idem videtur esse effectus. Rejectis omnibus à Jure sepeliendi sive majori sive minori indignis effectis excommunicatione. Præprimis quoniam cæmeteria, in quibus de Jure canonico mortui sepeliendi, solenni consecrati solent benedictione, non secus ac in dedicationibus penè Ecclesiarum fieri consuevit. Illa igitur excommunicati sepulturâ & illatione inquinantur omnino & polluntur, ut novâ deinceps reconcilianda sint aspersione, juxta Papicularum vanam doctrinam impiamq; c. 7. X. de conser. Eccles. ibiq. Panormitan. Exhumatis tamen prius & procul jactatis excommunicatorum corporibus, modò ab aliorum separari ac discerni possint ossibus c. 12. X. de sepult. Improbum enim & indignum esset, cum illis, qui vivi adhuc fidelium interdicti erant communione, mortuis communicare c. 3. XXIV. q. 2. & arg. c. 11. X. de sepult. Unde gravissima in scienter sepelientes excommunicatos publicè excommunicationis poena est sancita Clem. I. de sepult. Quam Clementinam Zoës. ad decretal. de sent. excommun. n. 78. de sepeliente per quandam temeritatem intelligit, secus autem, si quis per ignorantiam, culpabilem licet, excommunicatum sepeliverit, ab hac merito excusandus erit poenâ. Dicta tamen in certo limitationem recipiunt casu, excommunicatô nempe per Presbyterum suum urgente mortis periculô à sententia excommunicationis absolutô. Huic enim Cœmeterium, & alia Ecclesiarum suffragia non debent denegari c. fin. X. de sepult. c. 20. X. de sent. excomm. c. 5. X. de raptor.

XXXIV. Se-

XXXIV. Secundum inter Personas , qvarum illatione se-
pulchri religio læsa qvodammodo videtur , occupant locum Hæ-
retici. Qvi errorem , qvem in principalibus fidei articulis fovent ,
cum pertinacia publicè propugnantes , ac in vulgus interdum non
sine seditionis metu spargentes , à verbi divini auditu & sacra-
mentorum communione se excludunt , nec admonitionibus præ-
cedaneis edoceri , aut errorem corrigere parati sunt , ac proinde
ab Ecclesiâ publicè & legitimè de hæresi damnati usq; ad finem
sine pœnitentiâ in eâdem perseverant. Consulendus hic omnino
B. Dn. Gerhardus loc. Theol. tom. 8. c. 7. n. 90. & Magnif. Dn. Reinking.
de Reg. secul. & Eccles. lib. 3. cl. 1. c. 5. A Schismaticis verò in eo
hæretici sortiuntur differentiam juxta Dd. tradita , qvod hi in
dogmate veræ fidei articulis contrario errorem sectentur , illi
autem in aliquâ saltem fidei circumstantia falso hæreant. Vide
can. 26. XXIV. q. 3. c. 34. XXIV. q. 1. Qvamvis plerunq; schismata
in hæresin transire soleant , notante Zoëfio ad Decretal. de schismat.
& ordin. ab iis. Hoc igitur crimen hærelos ut inexecrabile & per-
niciosissimum , qvod ultimam nonnunquam Reipubl. perniciem
minari solet , contundere mature & extirpare radicitus semper
laborârunt tâm legum civilium qvâm canonum Conditores.
Gravissimis in eos , qvi se occupari ejusmodi ἐπεροδι δασκαλία patiuntur ,
perseverantes deinceps in eâ pertinaciter , pænis utroq;
Jure sancitis. Pænam tamen corporalem , vel ultimum suppli-
cium neq; de Jure civili neq; canonicâ in hæreticos constitutam
esse docent Gomez tom. 3. resol. c. 2. n. 1. Covarruv. l. 2. var. resol.
c. 10. n. 10. Commodam hujus sententiæ hanc reddi posse opinan-
tur rationem , qvod qvandoq; spes conversionis supereffice possit.
Contrarium qvidem apertissimè insinuare videtur l. 5. & 8. C. de
Hæret. Verum reponendum hîc cum Wesenbecio ad d. tit. in Cod.
illud vel singulare in Manichæis & similibus , qvi ad imam scele-
rum nequitiam pervenerunt l. 5. C. d. t. vel intelligendum non de
amissione vitæ , sed deportatione , qvæ etiam qvandoq; capitale
vocatur supplicium l. ult. C. de execut. & exalt. lib. 12. l. 28. pr. w.
de pæn. l. 2. w. de publ. Judic. l. 13. w. de bonor. posse. l. 103. w. de V. S.
Explodenda itaq; nec unquam arripienda Pontificiorum & Cal-
vinianorum sententia , qvi in tyrannicam illam & detestabilem
non raro erumpunt vocem ; Hæreticos igne ferroq; persecven-

G

dos,

dos, ac planè occidendos esse. Orthodoxis melior semper & mitior sedet mens, Hæretorum animos placitis priùs ad resipiscen-
tiam flectendos monitis, qvibus si aurem præbere recusaverint,
& dogmata sua pertinaciter disseminârint, exilio plectendos, nè
alios qvoq; pestilentî suâ inficiant doctrinâ. Vide *Magnif. Dn.*
Carpz. præx. crim. p. 1. q. 44. n. 20. & seqq. ubi n. 45. illam subjungit
exceptionem, nisi etiam seditiosi aut blasphemî existant, Ita enim
de consuetudine Saxonica illi igne comburuntur, qvamvis Dn.
Carpzov. d. l. n. 47. in hoc casu suavor Judicibus sit, ut mitiorem
seqvantur sententiam & gladii pñnam dicent.

XXXV. Hæc, qvæ hactenus tanq; in parenthesi dixi,
qwantis semper expositi fuerint odiis Hæretici, plus satis præbere
possunt indicii. Qvamvis autem pñnam, qvam promeriti, effu-
gerint, morteq; decesserint naturali, nondum tamen illud deli-
ctum ipsis penitus condonatum, sed ipsorum cadavera post
mortem etiam pñnæ speciem luere tenentur, dum indigni judi-
cantur, ut in sepulchrum seu locum aliquem inferantur religio-
sum. Extensa eâdem pñnâ ad defensores, receptatores & fautores
hæretorum in c. 8. *X de heret.* Ita ut scienter eosdem sepelien-
tes ipsô se sententiæ excommunicationis subjiciant factô, nec
prius absolutionis ipsis conferendum beneficium, nisi propriis
manibus extumulent hæretorum corpora & procul abjiciant.
Ille etiam locus in qvô hactenus sepulti jacuere nunq; in po-
sterum effici potest religiosus c. 2. *de Heret. in 6.* Neq; tamen cum
Pontificiis hæretorum corpora instar canum adjicienda puta-
rim. Certè Imperator Marcianus in l. 9. *C. de heret.:* humanum &
pium arbitratus hæreticos permittit sepeliri legitimis sepulchris.
Cæterum Calviniani, Catholici vel alii Sectæ addicti in Provinciis
Statuum Evangelicorum qvomodo honestè sepeliri debent, tra-
stat *Magn. Dn. Carpzov. JPr. Consist. l. 2. T. 24. def. 383. pag. 587.*

XXXVI. Tertiò nunc succedunt Propriicidæ seu *Autóχειρες*.
Si hîc sententiæ *Dn. Ungepaueri Antecessoris olim Jenensis famigeratissi-
mi* propriicidium de Jure civili licitum esse afferentis *exercit. 1.*
q. 13. & *speciali de propriicidio* nondum edito tractatu subscriberem,
credo me ad aliam facile arripiendam impelli posse opinionem,
qvâ locum illum de Jure Civili in qvô illatus istiusmodi *Autóχειρ*
non minus eadem gaudere religione, ac aliis, in qvô aliud recon-
ditum

ditum cadaver, statuere securius esset. Qvām execrāndum autem
& abominandum sibi ipsis violantas inferentes manus commit-
tant crimen, nē ullā indigebit demonstratione. Christianæ omni-
nō addictis religioni constanter asserendum esset, vel in eō saltem
gravissimè peccare scipsum interficientem, qvod, sicuti corpori
temporale, sic animæ æternum inferat detrimentum. Hinc
Magnif. Dn. Carpzov. d. l. def. 376. & *Fiebig. Disput. i. ad Exercit.*
Frantzki Semid. qvæst. 2. masculè illis se opponunt, qvi sui inter-
nencionem Jure Civili licitam allaborant. Non tamen omnes
indistinctè *Αυτοχειρες* parili æstimandi judicio, nec eādem pro-
inde plectendi pœnā. Commiseratione omninō digni sunt, qvi
honestam & inculpabilem aliorum testimoniō agentes vitam ex
melancholiā aut furore superveniente aut alia animi impotentia
seipso necant. Eos itaq; ut hīc excludamus pietatis maximè &
honestatis imponit ratio, non ergo ipsis honesta Sepultura dene-
ganda est, ut ut moderatores adhibendæ sint ceremoniæ *Magnif.*
Dn. Carpz. d. l. def. 377. Aliqualem etiam in aliis casibus per conni-
ventionam saltem & dissimulationem Juris civilis merentur excu-
fationem, qvi ex tædiō vitæ, pudore ob æs alienum, aut impoten-
tiā doloris sibi violentam inferunt manum. Non secus tamen ac
illi, qvi conscientiā criminis perpetrati supplicium infligendum
propriā antevertere cogitant interfectione, locum de Jure civili
vix efficere poterunt religiosum. Majorem de Jure canonicō sibi
vendicat locum hæc qvæstio. An *αυτοχειρια* cōdem Jura sit licita?
Qvam qvæstionem omninō negandam censeo ob *can. 9. 10. § 11.*
XXIII. q. 5. & *can. 4. dist. 55.* Excipit qvidem Gratianus in *d. c. ii.*
casum, qvo castitas pericitatur, qvi Doctores in explicando vo-
cabulo usq; admodum torqvæt, melius tamen Gratianus decreti
compilator fecisset, si illa verba omisisset, aut Gregorius IX. Pon-
tifex ea deleri curāasset. Cum honestatis lex & præcepta Ethico-
rum non modò aliud svadeant, sed etiam contrarium ex *c. ii. X.*
de Sepult. non obscurè colligatur. Elegantissima in *pr. qvæst.*
causæ XXXII. redditur ratio, qvod pudicitia sit virtus animi, qvæ
violentiam non sentit; Corpori namq; infertur non animo. Vide
Dn. D. Ungepaur ad decretal. tit. de Sepult. n. 5. Qvamvis potesta-
tem sertum aut coronam portandi nolit concedere ejusmodi stu-

pratæ virginis, *Magnif. Dn. Carpz. prax. crimin. p. 2. q. 75. n. 80.* Securiorem itaq; eligere malim sententiam afferendo, propriicidas in cæmeteriis non esse sepeliendos *can. 12. XXIII. q. 5.* & *arg. c. 11. X. de sepult.* Atq; hanc pænam hodierna apud Saxones confirmat observantia, (excipe tamen eos, qvi sine fraudulentio animo, ex furore potius, & melancholiâ &c. sibi ipsis finiere vitam, hi enim commiseratione potius digni & sepeliendi, uti anteà ex Dn. Carpzov. tactum; adde Eundem in *Prax. Crim. p. 1. quæst. 2. n. 30.* in verbis parenthesi inclusis) qva ejusmodi cadaveria ex fenestra dejecta vel subter limina domus extracta per carnificem in locum infamem & bestiarum cadaveribus destinatum educuntur & projiciuntur. Unde *Glossa lib. 2. Land Recht art. 31.* inquit in verb: Oder wer Ihm selber den Todt thut/ wisse auch/ daß die Pomp und Pracht/ die man pflegt denen zubestellen/ die sich selber tödten/ wenn man sie zu Grabe führet/ ist eitel Fantasen/ denn man soll sie zu rechte auff keinen Kirchhoff begraben/ noch vor sie bitten. Sed hæc aliis accuratori enucleanda relinqvo operâ, remittens interim Lectorem ad *Tiber. Decian. lib. 9. c. 2. Covarruv. l. 2. var. resol. c. 1. n. 11.* *Heig. lib. 2. quæst. 36. n. 64. Schneid. ad §. 3. Inst. de Justit. & Jure.* Hoc faltem ex dictis collegisse satis erit, sepulchri religionem ejusmodi sceleratissimorum hominum illationem non admittere.

XXXVII. Quartò nunc removendi Parricidæ, qvi si non majus, certè non dispar prioribus committunt delictum. Qvam execrabilis enim in eos pœna sit sancta ex *l. 9. 2. de L. Jul. de Parricid. l. unic. C. de his qui parent. vel lib. occid. §. 6. Inst. de publ. Judic.* qvilibet edoceri potest. Neq; enim hic multum immorandum, cum Criminalistæ hæc omnia latius deducentes adeundi sint. Id modò hîc notandum ejusmodi desperatæ impietatis homines extractos ex culeo, nisi anatomicæ concedantur, in loco minus honesto humandos, non secus ac propriicidas. Nec digni sunt iudicandi, ut illorum cadavera de Jure & privilegiis sepulchri participare habeant. Nec minus quinto loco legitimè indigni sepulchrô Usurarii manifesti. Qvam detestandum qvoq; hi committant crimen *Dn. Carpzov. prax. crimin. p. 2. q. 92.* egregiè ostendit. Meritò igitur illorum cadavera tanto non sunt condecoranda honore, ut locum vel religiosum efficere possint, aut ut in
cœme-

cœmeteriis sepeliantur arg. c. 3. X. de usur. Clem. 1. de sepult. c. 2. de sepult. in 6. Sextò hīc arcendi sunt, qvi ob maxima perpetrata facinora patibulo suspenduntur, rotæ imponuntur, aut in partes dissecantur. Illam consuetudinem firmissimas hodiè egisse radices qvotidianæ testimonio experientiæ probatur. Nolle autem eandem impiam & irrationabilem appellare. Gravissimæ qvi-dem suppeterent rationes, qvæ me facile ad contrariam commovere potuissent sententiam, nisi edoctus fuerim duplē pœnæ constitui posse finem, delinqventis sc. emendationem & punitio-nis exemplum ac memoriam. Ex sacris informamur literis, eas graviora committentibus delicta ignominiosam non tantum minitari mortem, sed ipsis bestiis qvoq; futuros prædam, ut sic indigni reddantur eo honore, qvo in religioso recondantur se-pulchro 1. Reg. 14. v. 11. Jerem. 16. v. 4. c. 19. v. 7. c. 22. v. 19. & 34. v. 20. Neq; ullam hæc consuetudo à Jure civili sapere videtur diffonan-tiam, cum elegantissimum in l. 28. §. pen. w. de pœnis habeamus textum, dignum omnino ut ipsa illius formalia adjiciantur: Fa-mosos latronos in his locis, ubi grassati sunt, furca figendos, compluribus placuit, ut & conspectu deterreantur alii ab iisdem facinoribus, & solatio sit cognatis & affinis interemptorum, eodem loco pœna redditâ, in quo latrones homicidia fecissent, nonnulli etiam ad bestias bos damnaverunt. Ex qvibus verbis facile intellectu, hanc consuetudinem non omni in Jure civili Romano destitutam fundamento. Ad deterrendos enim alios, ne ipsis imposterum qvoq; eodem se commaculent cri-mine, multum conducit. Scientes enim & audientes sua cadavera avibus dilanianda dari, aut jumentorum instar abicienda, non possunt non metu ac horrore commoti diversus agitari, eò unicè deinceps laboraturi, ut parile evitando crimen parile effugere possint supplicium. Nemo enim, nisi extremæ homo malitiæ sua modiò consecuturus est carnem. Politicam illam ac civilem si addiderim rationem, qvod crescentibus delictis crescant etiam pœnæ l. 16. §. ult. w. de pœn. nihil, ut opinor, obstare poterit, con-suetudinem illam hodiernam qvod destruere, aut eam ut impiam & detestandam dissuadere possit. Principi tamen aut Magistratui illam statuere nolim denegandam potestatem, qvâ ipse interpel-latus cadavera suspensa aut rotæ infixæ cognatis aut aliis pertenti-

G 3

bus

bus concedere possit, qvi ea deinceps humare non prohibentur
l. i. fin. π. de cadaver. punit. Insciō autem Magistratu hoc atten-
tantes arbitrary manet pœna. notante hoc ex Bartolo *Heigio* p. 2.
q. 37. n. 31. Referendi huc Criminis læszæ Majestatis, Sodomiaæ, sacri-
legii condemnati, aut qvi diabolicæ dediti erant magiæ. Con-
demnatos tamen tantum intelligo, hodiè enim, si de criminibus
istis per confessionem convicti, nondum tamen condemnati mor-
riantur, eorum cadavera per carnificem sub furcam aut loco ju-
stitiaæ terræ mandari solent. Aliquantò mitius proceditur cum iis,
qvi nondum confessi aut de crimine nondum convicti decesse-
rint. Hi enim neq; in cœmteriis, neq; honestâ sepulturâ, sed in
alio remotiori non religiosô loco humandi sunt. Conjurantibus
etiam in perniciem Imperatorum aut Reipublicæ hanc pœnam
imposuit Vespasianus, ut in forum cadavera projiciantur inse-
pulta. *Sveton. in ejus vita* c. 2. in fin. Ut autem ultimum hoc & in-
signe sepulchri privilegium, qvô, resistente religione, non omnes
digni judicandi, ut in id inferantur, & qvamvis illati in loco ali-
qvo sint, hic tamen istâ illatione non efficiatur religiosus, legibus
qvoq; subnixum civilibus esse probare possem, vel unicum tan-
tum eumq; clarissimum in l. i. π. de cadav. punit. adduxisse suffi-
ciat textum. Ubi Ulpianus expressè respondet, nonnunq; vam
non permitti, ut etiam ad petitionem aliorum & interpellatio-
nem cadavera punitorum terræ mandentur. Pœnæ itaq; vque loco
hoc in qvorundam punitorum cadavera sancitum, ne sepeliantur.
Tacitam itaq; dicta lex continet prohibitionem, ut qvamvis
de facto personæ illæ, de qvibus hactenus egi, in loco aliquo fue-
rint illatæ, ista tamen illatio, qvoniam contra legis interdictum
facta, locum non potest efficere religiosum. Qvæ enim resistente
lege fiunt, illa ipso Jure sunt nulla, ideoq; nec ullum habere pos-
sunt effectum.

XXXVIII. Atq; hæc sunt, Lector benevole, in qvibus inge-
nij horis hactenus subcessivis exercere placuit tenuitatem. Si qvæ
plura sint, ut revera sunt, sepulchri privilegia, cujuspiam proinde
non incurrerem censuram. Eâ recreatus fiduciâ ipsum me facile
excusaturum institutum. Cujus fines observâsse, nec limites ejus-
dem excessisse laudabile nonnunq; vam. Materiæ enim hujus

præ-

præstantiam, quantum mercatur verè, enucleare velle, esset rem
ingetii mei excedentem captum perficere tentare. Eò verò re-
fectum me sentisco solamine, ut si non omnia, præcipua tamen ac
primaria recensendo satisfactum. Filum igitur abrumpens ve-
niam obnixè precor, si qvæ forsitan sint, in qvibus Lectorem aut
offendisse aut minus accuratè egisse viderer. Monitis potius famâ
immortalis cujusdam Viri morem gerere lubuit : *In magnis*
etiam conatum laudabilem esse, & sufficere quandoque vel
voluisse.

SOLI DEO SIT LAUS ET GLORIA !

Defectum hunc seqventia suppleant **Corolla-**
ria, qvæ pro parte tām affirmativā qvām negativā
exercitii saltem gratiā defendere tentabimus.

I.

An Jus naturale in proprio acceptum sensu
cadat in bruta ?

II.

An Insultatus fugā sibi consulere teneatur,
si possit ?

III.

An Arrogato Impuberi emancipato sine causa
aut exhæredato qvarta omnium bonorum, an
qvarta legitima debeatur ?

IV.

An muros municipales transcendens capita-
lem incurrat pœnam ?

V. An

V.

An detur quædam Jurisdictio mera seu simplex sine Imperio?

VI.

An liceat transigere super relictis in testamento non inspecto eodem?

VII.

An Advocato cuivis debeatur salarium integrum initio anni decedenti?

VIII.

An Jurisdictio delegata prorogari possit de Jure civili?

IX.

An negotiorum Gestor teneatur de culpa levantum, an verò etiam levissima?

X.

An detur duplex Judicium rescindens & rescissorium?

